

Tema: Rating

Anand til eliteserien?

Verdensmester Vishy Anand er blitt medlem i Kristiansund sjakkklubb.

Mye har skjedd i Kristiansund de siste årene. Klubben har rykket opp til eliteserien, og svenske IM Axel Smith er ansatt som trener og har nå bosatt seg i byen. Et av fjorårets høydepunkter på arrangementsiden i Norge var Arctic Securitates Chess Stars i Kristiansund, der Magnus Carlsen, Vishy Anand, Judit Polgar og Jon Ludvig Hammer møttes i en hurtigsjakkturnering som Carlsen vant.

Nå har altså verdensmester Anand meldt seg inn i klubben.

”Det var i fjor høst at verdensmesteren imponerte klubben med sitt usedvanlige hyggelige vesen”, forteller primus motor Aage Sivertsen på klubbens hjemmeside (www.ksk.no). ”En kort tur til Svalbard sammen med undertegnede førte til at vi fikk god kjemi. Vi har hatt jevnlig kontakt siden den gang. Han gleder seg over klubbens opprykk til eliteserien og ser frem til vår videre satsning,” fortsetter Sivertsen.

Men spill for klubben blir det foreløpig ikke. ”I første omgang vil Vishy være passivt medlem av klubben”, forteller Sivertsen. ”Vi vil danne en fangruppe som studerer hans partier nøye.” Sivertsen har imidlertid et lite håp om sunnmørsk spill for verdensmesteren. ”Selvsagt er det lov til å drømme om at han også kan spille for vår klubb. Når vi fikk både Anand, Carlsen og Judit Polgar til å komme til Kristiansund, så skulle det heller ikke være umulig å få Anand til å spille for KSK?! I så fall vil Nils Grandelius bli degradert til andrebord. Noen nedturer får man leve med, Nils”, skriver Sivertsen videre.

Det er liten tvil om at Sivertsen og Anand har funnet tonen. ”Omtenksom er vår sympatiske verdensmester. Vishy Anand var faktisk den som orienterte meg om Utøya-tragedien. Dessuten sendte han god bedringhilsning til vårt nye medlem Kristian Stuvik Holm, som var innlagt på Ullevål sykehus. (...) Og om noen lurer; hva måtte vi betale for at Anand skulle bli medlem? Anand fikk tilsendt min og min datters siste bok, *Det evige hvorfor*. Det er slik vi kan drive en liten klubb. Penger har vi lite av, men fantasi og kreativitet er vi rike på,” forteller Sivertsen på ksk.no.

Anand i Kristiansund i fjor.

Sivertsen og Anand skriver autografer.

(SB)

Profilen: Morten Sand.....	4
Sjakk og vitenskap.....	10
VM-cupen: Svidler kuppet cupen.....	14
Tema: Rating.....	16
Tøffe tak i Europacupen.....	24
Du trekker: Ole Christian Moen.....	27
Nytt innen sjakk.....	28
Tromsø 2014: Ny spillehall?.....	30
Stort og smått.....	32
Åpning på 1-2-3: Skotsk åpning.....	34
Botvinnik Memorial: Skuffelse for Carlsen.....	38
Sjakk i skolen.....	40
Du trekker - løsninger	43
Lær sjakk med Torbjørn.....	44
Leserbrev.....	47
Favoritten.....	48
Turneringskalender.....	50
Sjakksekk!.....	51

Møt Morten Sand, side 4

Ratingsjefen Yggeseth om ratingsystemet, side 16

Trygstad om Europacupen, side 24

NORSK SJAKK BLAD

www.sjakk.no

Ansvarlig redaktør:
Silje Bjerke

Medredaktører:
Torstein Bae og
Torbjørn R. Hansen

E-post nsb@sjakk.no
Tlf 21 01 98 11

Trykk: Gunnarshaug AS

Bidragstere (tekst)

Kim Astrup, Christian Grundekjøn,
Kristian Trygstad

Norsk Sjakkblad er medlemsblad for Norges Sjakkforbund og Ungdommens Sjakkforbund. Synspunkter som framføres i bladet er ikke nødvendigvis i samsvar med sjakkforbundenes offisielle mening.

Årsabonnement for ikke-medlemmer koster kr 200. Ved abonnementsbestillinger, adresseendringer m.m. kontakt NSF.

Norges Sjakkforbund

Sandakerveien 24 D, 0473 Oslo
Tlf. 22 15 12 41
E-post sjakkfor@online.no
NSF på Internett: www.sjakk.no

President: Jøran Aulin-Jansson
913 32 242 / jj@jbpapir.com

Visepresident: Kristian Trygstad

Turneringssjef: Øistein Yggeseth

Kasserer: Harald Furnes

Eliteutvalgsleder: Hans K. Harestad

Styremedlemmer:

Øivind Johansen

Ellisiv Reppen

Inge S. Skrondal

Espen Andersen (leder NSF)

Morten Sand (59)

- Bor på Jomfrubråten i Oslo med kone og barn
- Utdannet jurist, jobber som advokat
- Visepresident/styremedlem i FIDE 1995-2006
- Overdommer VM 1996 (Karpov-Kamskij)
- President i Norges Sjakkforbund 1993-1997
- Formann i Oslo Schakselskap 2003-2008

- Da USA og Tyskland ønsket meg som deres kandidat til FIDE-president, var mitt svar klart: Det eneste jeg kan tilby er demokrati og åpenhet. Det vil gi meg 35 stemmer, men ingen sjanse til å bli valgt, sier Morten Sand.

Av Torstein Bae

I et internasjonalt perspektiv er Morten Sand (59) uten tvil norsk sjakks fremste tillitsvalgte gjennom tidene. I store deler av perioden fra 1995 til 2006 var han FIDE Vice President, en "delt tredjeplass" i verdenssjakkforbundets hierarki (etter presidenten selv og hans Deputy President). Morten Sand kom inn i FIDE-ledelsen på et turbulent tidspunkt, med kamp om presidentvervet og problemer med VM-systemet.

Det står bedre til med FIDE nå enn for femten år siden, mener han.

Likevel ser han ikke optimistisk på fremtiden.

- Hvis FIDE skal lykkes med å kommersialisere sjakken, må det et systemskifte til. Spørsmålet er hvem som skal bli ny leder, sier Morten Sand.

- For det første er kandidaten nødt til å være økonomisk uavhengig, siden presidentvervet er en ulønnet heltidsjobb. Dessuten må han – eller hun – ha en rekke dyktige folk med på laget, ellers er det snart de samme folkene som tar styringen. Og han må ha et kjent navn, i eller utenfor sjakken. Kanskje du kan komme på noen, spør Sand retorisk.

Sjakk i Nordstrand

Rett før Morten Sand begynte på skolen i 1959, flyttet familien fra Vinderen på

beste vestkant til Ljan på beste østkant ("jeg gikk fra soss til harrysoss"). Der ble det litt sjakk med kamerater, og dessuten noe sjakkopplæring på skolen, med Trygve Lindsjørn som lærer. Riktignok bestrider Lindsjørn at han har hatt sjakk på Ljan skole, men Morten Sand er sikker i sin sak.

- En god venn fra skoletiden, Øyvind Løken, var ivrig sjakkspiller. En gang i 1971 spurte han om vi ikke skulle ta en tur til Nordstrand Sjakkklubb, forteller Morten Sand. - Gjennom mange år var jeg alltid på den ukentlige klubbkvelden. Jeg hadde minimal skolering, men stor interesse.

- Det var et veldig trivelig miljø i sjakkklubben, og klubben var alltid godt representert i Det åpne NM, som ble spilt på Gausdal uken etter påske. Det var særlig den fargerike og legendariske Petter Henrik Lysedal – gjerne kalt

”Disch” – som sørget for det gode miljøet. På Gausdal ble jeg kjent med Arnold Eikrem, og det ble min vei inn i sjakkadministrasjon, minnes Morten.

Et liv i sjakken

På mange måter har det blitt et liv i sjakken for Morten Sand. Under VM-turneringen 2007 i Mexico giftet han seg på den norske ambasadens, og han er sikker på at sønnen Alexander ble unnfanget under EM for lag 2005 i Gøteborg. Kona Nadia kommer fra den russiske delstaten Kalmykia. Der jobbet hun som sjef for FIDEs kontor i hovedstaden Elista, og det var slik de to møttes. Det at verdenssjakkforbundet har kontor på et såpass obskurt sted, skyldes ene og alene at Kalmykia er hjemlandet til Kirsan Iljumzjinov, FIDE-president fra 1995.

- Kirsan er et mysterium. Han ønsker godt for alle, samtidig er han diktator i sitt land. Jeg er ikke i tvil om at han har en genuin interesse for sjakk, og hans store kontaktnett har gjort ham i stand til å skaffe arrangører til mange mesterskap. Samtidig kan han komme med svært naive – og noen ganger absurde – forslag. I den daglige driften er Kirsan lite involvert. Der er det hans nestkommanderende, grekeren Georgios Makropoulos, som har styringen, forteller Morten.

- Kirsan er et mysterium. Han ønsker godt for alle, samtidig er han diktator i sitt land.

Morten Sand

Vil forandre systemet innenfra

Det har blitt lagt merke til at Morten Sand er avholdsmann. Som han selv sier: ”Jeg er en vandrende fornærmelse i en del østeuropeiske land”. Under Det åpne NM i 1977 ble det en skikkelig fest, og dagen etter klarte han ikke komme seg opp til runden. Da bestemte han seg for at det fikk være nok. Den 16. april 1977 kuttet han ut alkohol, og etter det har han ikke rørt en dråpe. Den samme viljestyrken er tydelig i de mange verv han har påtatt seg i sjakken. Hans engasjement i FIDE, en organisasjon mange oppfatter som korrupt, har gjort at noen har vært kritiske også til hans innsats.

Morten Sand (til høyre) sammen med Bachar Kouatly, fransk-libanesiske stormester og sjakkpolitiker, under OL i Dresden i 2008. (Foto: Ida Lablum)

- Det foregår nok adskillig som er tvilsomt i FIDE, men jeg har aldri blitt tilbudt noe. Så dumme er de ikke. Jeg fant tidlig ut at det fantes to valg. En dansk sjakkpresident sa en gang til meg: ”Jeg kan ikke være i samme rom som de folkene”. Det er det ene valget – å stå utenfor. Selv valgte jeg å påvirke innenfra, og jeg håper og tror at mitt arbeid har ført FIDE i riktig retning.

Basketstjerne

Tidlig på 70-tallet fikk Morten Sand sitt første tillitsverv, som leder i Nordstrand Basketball Club. I 1974 ble han norgesmester for gymnaslag i basket, og de neste årene spilte han for Nordstrand i øverste divisjon (hovedserien) og på nivået under. Debuten som turneringsleder i sjakk kom i Det åpne NM 1982, med det viktige oppdraget vannbæring som hovedjobb. To år senere var han blitt en av landets ledende sjakkdommere, og på 80-tallet tilbrakte han hver eneste ferie på Gausdal som turneringsleder. Dermed ble han en viktig person i norsk sjakk, og snart kom viktige oppgaver på løpende bånd. Han ble Norges delegat til FIDE i 1990, og president i Norges Sjakkforbund tre år etter. Den jobben hadde han i fire år, frem til 1997. At han da trappet ned nasjonalt var naturlig, siden jobben internasjonalt var blitt stadig større.

Vondt i magen av presidentkamp

- Etter tre år på FIDE-møter hadde jeg lært mye, og i 1993

ble jeg mer aktiv i internasjonale sammenhenger. En jeg ble kjent med, var den franske stormesteren Bachar Koautly. Da han i 1994 stilte til valg som president, spurte han om jeg ville være på hans team som visepresident. Det sa jeg meg villig til, og det meste tydet på at Koautly ville få mer støtte enn konkurrenten Makropoulos. Kvelden før avstemningen annonserte plutselig sittende president Florencio Campomanes at han likevel ønsket å fortsette – selv om fristen for å melde seg som kandidat var gått ut for mange måneder siden. Det ble masse bråk, og lenge etterpå hadde jeg vondt i magen et par uker før hver FIDE-kongress, forteller Morten Sand.

- Kongressen i 1994 endte med at Campomanes ble gjenvalgt. Året etter var det duket for omkamp. I mellomtiden var “Campo” blitt tiltalt for svindel av filippinske myndigheter, i forbindelse med Sjakk-OL 1992 i Manila. Det skadet selvfølgelig hans sak, og igjen var det uklart hva som ville skje. Enden på visa var at den nokså ukjente Kirsan Iljumzjinov ble valgt til president – med blant andre meg som visepresident, forteller Sand.

Intriger og maktkamp

Gjennom de neste tolv årene levde Morten Sand i en verden med intriger og maktkamp. På kongressen i 2006 fikk han gjennomslag for en ryddig valgordning, med uavhengig tellekorps. Dermed fikk han mektige folk mot seg, og snart ble han satt på sidelinjen. Et comeback i FIDE-sammenheng virker ikke sannsynlig. Om kort tid stiller han som vitne mot FIDE, i en sak der verdenssjakkforbundet er saksøkt for å ha brutt sine egne valgeregler.

Likevel har han ikke forsvunnet ut av sjakkens styre og stell. I 2003 ble han headhuntet til vervet som formann i Oslo Schakkselskap. Som sjef i “selskapet” sto han bak en komplett rehabilitering av lokalene, med prislapp i millionklassen. I dag er det Sjakk-OL 2014 som nyter godt av hans gjennomføringsevne. Hans tittel i OL-organisasjonen er helt enkelt “rådgiver”, og det er liten tvil om at hans råd og nettverk var svært viktige i kampen om å få OL til Tromsø. Etter tildelingen i fjor er han fortsatt en sentral brikke i OL-apparatet, og han ser ikke bort fra at OL 2014 blir tidenes beste.

Tre premier

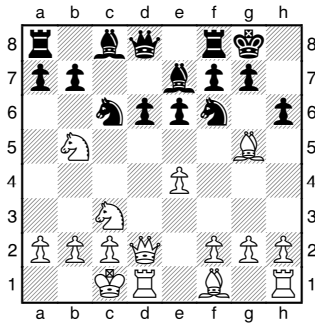
Morten Sand er selvironisk når det kommer til egne prestasjoner ved brettet. Tre premier har det blitt, sier han: En liten krystallsak som gikk i stykker på vei hjem fra julebordet (“det var før 1977”), et fonduesett en gang på 80-tallet (“det fikk jeg god bruk for, men nå er fondue gått helt av moten”) og et Per Spookslips fra hans daværende kone (“hun sa jeg skulle få et slips hvis ti mann kom bak meg i det åpne NM, det klarte jeg”). Han har funnet ut at det blir 2,5 poeng i Landsturneringen uansett om han spiller i klasse 2, 3 eller 4 - han får til et par gode partier og bukker bort resten.

Tross sin mangslungne sjakkaktivitet har han aldri fått publisert et parti. I årets NM klaffet det én gang, kanskje det kunne være noe for sjakkbladet? Ja, det kunne så absolutt være noe. Også treklossene lar seg administrere av Morten Sand, ser det ut til.

Morten Sand – Anders Stanghelle
Landsturneringen 2011, klasse 4

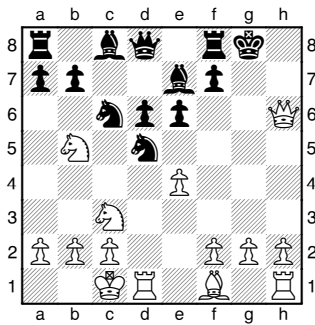
1.e4 c5 2.Sf3 d6 3.d4 cxd4 4.Sxd4 Sf6 5.Sc3 Sc6 6.Lg5 e6 7.Dd2 Le7 8.0–0–0 0–0 9.Sdb5 h6

10.Lxh6!! Løperofferet river opp den svarte kongestillingen. I praksis er det meget vanskelig for svart å forsvare seg.

10...gxh6 11.Dxh6 Sd5 Et elegant forsvarstrekk, med poenget 12.exd5?? Lg5+.

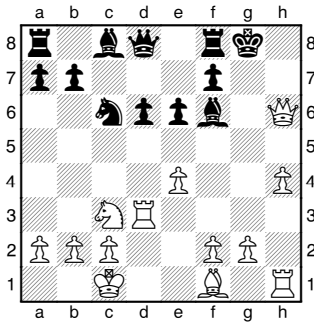

12.h4! Dekker mot Le7-g5, og åpner samtidig opp for manøveren Th1-h3-g3.

Basketstjerne:

Morten Sand (til venstre) blokkerer et skudd i eliteseriekamp for Nordstrand i 1978.

12...Sxc3 13.Sxc3 Lf6 14.Td3!

Svart ga opp. Trusselen Td3-g3 er avgjørende. **1-0**

Arne Vinje er gått bort

Den 21. august døde Arne Vinje, 68 år gammel. Vinje ble norgesmester i 1965 og 1968, og spilte for Norge i fire sjakk-OL.

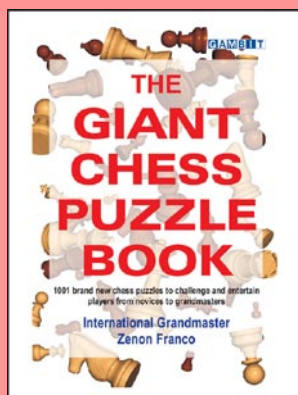
Arne Vinje Gulbrandsen (som han het til 1986) ble juniornorgesmester i 1959, som 16-åring. Han debuterte på OL-laget tre år senere, med den glimrende scoren 10 av 15. Etter sitt andre norgesmesterskap i 1968 ble Vinje tatt ut på førstebord på OL-laget, foran Svein Johannessen. Han ble utnevnt til internasjonal mester i 1981, men oppnådde deretter sine største suksesser som postsjakkspiller. Her ble Arne Vinje europamester i 1996 og stormester fem år etter.

For mer om Arne Vinje, se Øystein Brekkes minneord på Oslo Schakselkaps hjemmeside: bit.ly/arnevinje.

Bilde: Arne Vinje Gulbrandsen i 1962 (Foto: Øystein Brekke)

SJEKK PRISEN!

På Sjakkhuset får du de beste bøkene til en rimelig penge. Kom innom vår butikk på Sagene i Oslo eller besøk nettbutikken på www.sjakkhuset.no. Du kan også bestille på telefon 21 01 98 11 eller post@sjakkhuset.no.

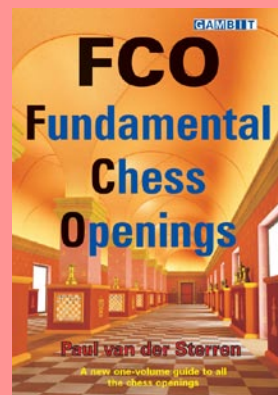
Her får du hele 1001 oppgaver, fra enkle til svært vanskelige!

Vår pris: 199,-

GM Emms gir deg et komplett angrepsrepertoar for hvit.

Vår pris: 169,-

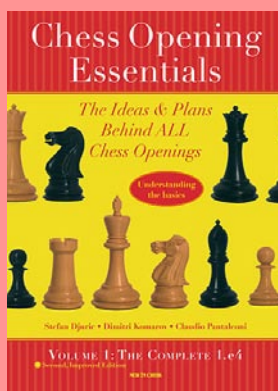
Et stort og fint oppslagsverk med gode forklaringer av alle sjakkåpninger!

Vår pris: 249,-

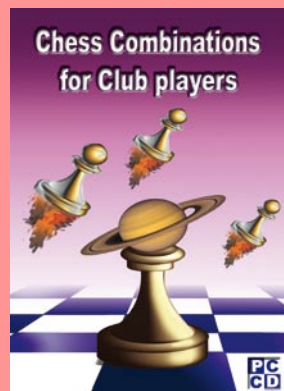
DVD med GM Davies om den spennende åpningen Wienerparti 1.e4 e5 2.Sc3 og 3.f4.

Vår pris: 249,-

Her lærer du om alle åpninger som begynner med 1.e4!

Vår pris: 219,-

Treningsprogram med 2000 oppgaver! Du får rating etter hvor mye du klarer og hvor raskt.

Vår pris: 249,-

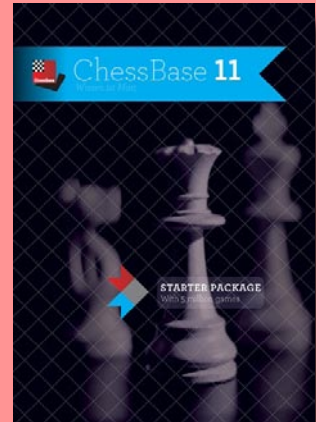
1 års abonnement på verdens ledende sjakkmagasin. Les om Carlsen, Anand og de andre stjernene.

Vår pris: 595,-

Verdens sterkeste sjakkprogram! Her kan du se på egne eller andres partier og du kan spille på mange nivåer.

Vår pris: 439,-

Chessbase 11 er et glimrende verktøy. Jobb med egne partier, se på millioner av andres partier, slå opp forskjellige stillinger og mye mer!

Vår pris: 1395,-

NYHET! DGT Cube

Verdens første klokke for inntil seks spillere! Perfekt til spill som Trivial Pursuit og Scrabble, og også morsom å bruke til sjakk!

Vår pris: 295,-

Stikk innom!

Vi har stort utvalg, gode råd og god kaffe. Sandakerveien 24 D, bygg F3, på Sagene i Oslo. Langåpent på tirsdager til 20.30!

Nettbutikk med rask levering:

www.sjakkhuset.no

Sjakk og vitenskap

Av Kim Astrup

Er det en sammenheng mellom det gamle og noble sjakkspillet og vitenskapelig tenkning? Kan det være slik at sjakk krever eller bidrar til et vitenskapelig tenkesett?

Karl Popper og falsifikasjon

For å bedre forstå sammenhengen mellom sjakk og vitenskap skal vi se nærmere på vitenskapsfilosofien til Karl Popper, en av forrige århundrets mest betydningsfulle filosofer. Poppers grunntanke er at det som skiller vitenskapelige teorier fra de ikke-vitenskapelige (eksempelvis astrologi), er at de vitenskapelige teoriene prinsipielt skal kunne falsifiseres. Det vil si at teoriene skal kunne si hva som *ikke* skal kunne skje dersom teoriene er sanne.

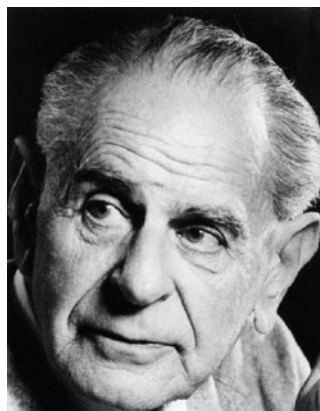
Grunnen til at Popper var så opptatt av falsifikasjon fremfor verifikasjon, skyldes den grunnleggende logiske asymmetri som eksisterer mellom disse. Én eneste observasjon kan være nok til å falsifisere en hypotese, mens man aldri vil endelig kunne verifisere (bevise) en teori, uansett hvor mange observasjoner som støtter den.

La oss anta at fra en teori (A) kan det utledes en empirisk testbar implikasjon (B). Altså hvis A, så B. Vi antar det er to utfall av den empiriske testingen: B blir avkreftet eller bekreftet av dataene. Antar vi avkreftelse (eller falsifikasjon) kan vi slutte at teori A er falsk (via modus tollens for dem som har tatt ex-phil). Men blir den bekreftet, så innebærer det en elementær feilslutning å si at dette viser at teori A er sann (for ex-phil'ere kalles denne feilslutningen å bekrefte konsekventen). Allikevel blir denne feilen overraskende ofte begått.

Testing av vitenskapelige teorier innebærer aktivt å forsøke å finne bevis som viser at de er falske. Vitenskapelige teorier blir således aldri verifisert. De godtas tentativt som følge av "mislykkede" falsifikasjoner.

Ser etter bekreftelser

Kognitiv forskning har nokså entydig vist at falsifikasjon ikke faller seg naturlig for folk flest, selv for medlemmer av Mensa.

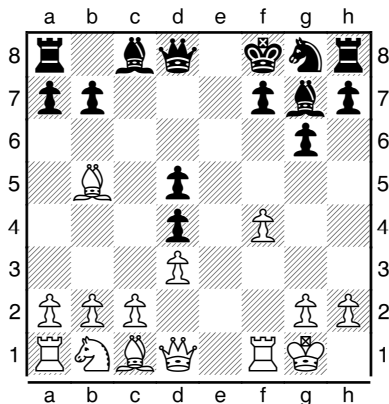
Karl Poppers visdom kan være svært nyttig også for sjakkspillere. Med sin falsifikasjonstanke kunne han trolig blitt en god sjakkspiller. (Foto: Wikimedia Commons)

Når vi skal ta stilling til en hypotese, ser vi instinktivt etter det som bekrefter den, ikke det som avkrefter. Forskning dokumenterer en iboende tendens til å søke og tolke (ny) informasjon slik at den støtter egne synspunkter og etablerte meninger samtidig som en unngår informasjon og tolkninger som motsier eksisterende forestillinger. Menneskeheten synes kollektivt å lide av en form for kognitiv dysfunksjonalitet som er til hinder for rasjonell tenkning. På fagspråket kalles dette visstnok for bekreftelsesbias.

Sjakkspillere lider selvfølgelig også av denne kognitive "sykdommen", men i motsetning til andre av livets fasetter blir man tydeligere og hardere straffet for denne sykdommen i et sjakkparti. Bekreftelsesbias leder ofte til dårlige sjakktrekk, som vi snart skal se flere eksempler på. Tilsvarende vil aktive falsifikasjonsforsøk av ens kandidattrekk medføre at man sjeldnere gjør dårlige trekk. Sjakkspillet utgjør således en arena hvor man lettere blir seg bevisst sin iboende tilbøyelighet til denne tankedefekten, samtidig som man har sterke (sjakklike) insentiver til å eliminere eller modifisere den.

Falsifikasjon i sjakk

For å bli en god sjakkspiller fordres det at man inntrer en kritisk holdning til sine ideer og forestillinger (om sjakkposisjoner), og aktivt forsøker å gjendrive dem. La oss se på et par enkle eksempler som illustrerer betydningen av sjakklig falsifikasjon, eller mangelen på sådan.

Hvit i trekket

Et naturlig trekk i diagramstillingen hentet fra Alekhine – Blackburne i 1914, er **11.Sd2**, med ideen om å forsette utviklingen og plassere springeren på et aktivt felt på enten b3 eller f3. Hvis vi tar dette naturlige utviklingstrekket som hovedhypotesen (om hva som er det beste trekket i stillingen) hvordan kan vi forsøke å kritisk etterprøve (falsifisere) denne?

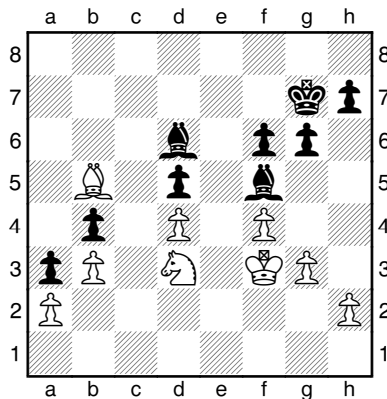
Problemet med Sd2 er at løperen på b5 er isolert og derfor potensielt taktisk svak. (Stormester John Nunn har kalt dette fenomenet LPDO (loose pieces drop off).) Før vi eventuelt spiller 11.Sd2 må vi først undersøke om sort kan utnytte den utsatte løperplasseringen.

Vi ser raskt at etter 11...Da5 er løperen fanget (for eksempel 12.a4 a6). Hvit spilte allikevel 11.Sd2 og tapte offiseren, men klarte mirakuløst å få remis.

Hvordan kan trekket falsifiseres?

I neste eksempel skal vi se på et oppgjør i verdenseliten i 1989 mellom Artur Jusupov og Valerij Salov.

Hvit i trekket

Hvit spilte Sf2 med poenget at etter Lb1 kan han fremtvinge et strategisk gunstig offisersbytte etter Ld3 (siden Lxa2 taper etter Lc2, og løperen på a2 er fanget).

Vi gjør nå et tankeeksperiment og tenker oss at vi spiller hvit. Sf2 er vår hovedhypotese om det beste trekket i stillingen og vi skal forsøke aktivt å gjendrive det. Hvordan kunne en slik tankeprosess forløpe?

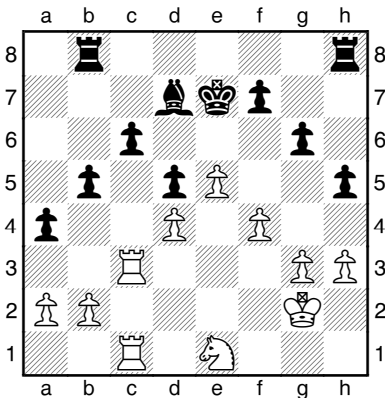
Hva er for det første svakheten med Sf2? Det åpner b1-h7-diagonalen for den sorte løperen og dermed eksponeres bøndene på dronningfløyen. Tilsynelatende er kun a2 svak siden b3 er dekket av bonden på a2. Men a2-bonden har en viktig blokadefunksjon i forhold til den framskutte sorte bonden på a3, og kan ikke uten videre dekke b3-bonden uten å risikere at sorts a-bonde går inn.

Vi må derfor se både på Lb1 og Lc2. Lb1 fungerer ikke for sort, som allerede nevnt, på grunn av hvits taktiske ressurser, men hva med Lc2 som truer Lxb3 etterfulgt av a2? Den eneste måten å dekke b3-bonden på er La4, men da kan sort spille Lb1 og a2-bonden faller, siden Lxa2 ikke lenger kan besvares med Lc2.

Altså holder ikke hypotesen om at Sf2 er et godt trekk, og hvit må gjøre noe annet som for eksempel Ke3, med liten fordel til sort. Etter 1.Sf2??, som Jusupov spilte, fulgte 1...Lc2 2.Ld2 Lxb3, og Salov vant etter få trekk.

Falsifikasjon og posisjonsspill

Det er ikke bare i taktiske stillinger at falsifikasjon er viktig. Falsifikasjon er nært beslektet med profylaktisk tenkning, som i følge Nimzowitsch var fundamentet for posisjonsspillet. Følgende partieksempel er hentet fra kandidatturneringen i Zürich 1953 mellom Boleslavskij og Averbakh.

Hvit i trekket

Hvit er i trekket og har en kjempestilling: Sort har en dårlig løper på d7, en svak bonde på c6 og svake felter på b4 og c5. I tillegg har hvit rukket å doble tårnene i c-linjen og sort synes heller ikke å ha noe motspill å vise til. Det eneste som mangler for hvit er å overføre springeren til c5 eller b4, og sort vil ha store problemer med å holde stillingen.

Det mest naturlige trekket i stillingen er derfor Sd3. La oss igjen forsøke å gjennomføre tankeeksperiment hvor hypotesen Sd3 blir forsøkt gjendrevet: Er det noen som helst ulempe med Sd3? Tilsynelatende ikke. Det eneste må være at mobiliteten til tårnet blir innskrenket, og det kan kanskje være relevant etter et trekk som b4.

Ja, sannelig. Etter 40.Sd3 b4 41.Tc2 kommer 41...Lf5, og sort kan bytte bort sin dårlige løper. (41...b3 er også bra, med motspill i b-linjen). Så 41.Tc5 er forsert, men Ld7-f5 kommer uansett og springeren må trekke seg tilbake. Sd3 synes derfor ikke å være så bra allikevel.

I partiet spilte Boleslavskij **40.Sd3?**, og det fulgte **40...b4!** **41.Tc5 Lf5 42.Sf2 b3! 43.a3** Hvit har ikke noe bedre. Ingenting oppnås av 43.axb3 Txb3, mens 43. Txc6 kan bevares med 43...a3!!

43...Lc2! Og partiet endte i remis etter få trekk.

Det beste trekket i utgangsstillingen kan være det paradoksale 40. Ta3!! Ideen bak dette tilsynelatende absurde trekket er å forberede Sd3, uten å tillate sorts motspill med b4 og Lf5. Etter at hvit har fått springeren til b4, kan tårnet trygt returnere til c3 for å forsette angrepet.

Sterke spillere bruker falsifikasjon

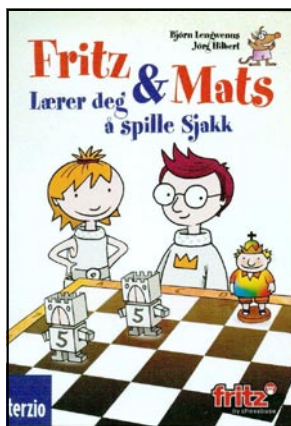
Eksempelene over illustrerer hvordan tilsynelatende plausible trekk kan vise seg å være avgjørende feil. Manglende kritisk etterprøving fikk fatale følger. I hvert tilfelle kunne feilene vært unngått ved hjelp av en enkel falsifikasjonsøvelse. Samtidig viser eksemplene at også sterke spillere kan synde mot falsifikasjonsprinsippet.

En vitenskapelig studie viste nylig, ikke overraskende, at det er en tydelig sammenheng mellom falsifikasjonsevne og sjakkstyrke. Jo bedre sjakkspiller man er, jo mer sannsynlig er det at man vil tilnærme seg sjakken på en vitenskapelig eller falsifikasjonistisk måte. De gode sjakkspillerne i studien forsøkte aktivt å motbevise den hypotesen de hadde om en gitt stilling. Mindre drevne sjakkspillere fokuserte mer på de av motstandernes trekk som støttet deres foretrukne strategi, og var i større grad tilbøyelig til å se bort fra motstanderens motspill og ressurser i stillingen. Det førte ofte til at egen stilling ble overvurdert og at store (unødvendige) feil ble begått.

Mesterspiller Kim Astrup tror at sjakkspillere har mye å tjene på å tenke på falsifikasjon når de spiller.

FRA NYBEGYNNER TIL MESTER!

Vi har nå
**"FRITZ OG
MATS" på
norsk!**

Barnas favoritt-CD
for å leke, lære og
spille sjakk på
PC'en. Helt suveren
for 6 — 12 år !!

**NOVEMBER-
TILBUD:
Kr 240,-**
(Normalpris kr 290)

**LÆREBØKENE
"Sjakkskolen"**
a kr 120 med
løsningshefte.

*Bare kr 70 i
gruppesett.
Start et kurs!*

Det beste **DIGITALURET DGT 2010**
er ekstra forbedret med lagring av egne
innstillinger!
NÅ kr 600 inkl.
batterier.

**Gode pakketil-
bud til klubber!**

BUTIKK SENTRALT I DRAMMEN:

Hauges gate 84 A, 3019 Drammen
MANDAG — FREDAG kl 1030 — 1630
Tlf 32 82 10 64, mobil 91 18 91 90
E-mail: post@sjakkbutikken.no

Sjakkbutikken.no
NORSK SJAKKFORLAG

www.sjakkbutikken.no

Suksessen fortsetter på Fagernes

**I førstemaï-uka 2012 er det ny stor sjakk-
festival med fristende tilbud for alle!**

DET ÅPNE NM GRUPPE A er en flott stormesterkvalifiserende
turnering åpen for spillere med rating minst 1800.

GRUPPE B (7 runder 29/4—2/5) er for spillere med rating 1250-
1999 og

GRUPPE C for
spillere med rating
opp til 1250.

Ellers:

**FAGERNES GRAND
PRIX** 3.-5. mai (5
runder).

FAGERNES-LYNET
NVGP onsdag 2. mai.

**2 x BARNAS
GRAND PRIX,
SJAKKHISTORIS-
KE DAGER** m/ Nor-
disk AUKSJON &
første **NM I
ROYALSJAKK** m.m.

FESTIVALEN HAR har svært
gunstige oppholdspriser på
Norges sjakkhotell **Quality
Hotel & Resort Fagernes.**

Ta en ferie alene eller med
familien med disse prisene for
HELPENSJON:

I enkeltrom kr 850,
i dobbeltrom kr 700,
i 3-sengsrom kr 600,
i 4-sengsrom kr 530.

Epost: fagernes@choice.no
Tlf. 61 35 80 00.

Også gunstige priser for hytter
og leiligheter på **Fagernes
Camping**, 500 meter unna:
www.fagernes-camping.no
Tlf. 61 36 05 10.

ALL INFORMASJON på
festivalens hjemmeside:
<http://festival.sjakkweb.no>
eller kontakt Øystein Brekke
Tlf 91 18 91 90, epost:
oeyste@online.no

Svidler kuppet cupen

Peter Svidler vant VM-cupen i Khantij-Mansijsk. Sammen med Aleksander Grisjtsjuk og Vasilij Ivantsjuk er han kvalifisert til neste års kandidatturnering og er ennå med i kampen om å bli verdensmester i 2013.

Av Torbjørn R. Hansen

Utslagsturneringen var spekket med stjernespillere, men én etter én måtte kanonene pakke kofferten og ta fatt på den tunge reisen hjem.

Til slutt var det kun fire spillere igjen i salen: Peter Svidler og Aleksander Grisjtsjuk i finalen, mens Vasilij Ivantsjuk og Ruslan Ponomarjov skulle gjøre opp om tredjeplassen. De tre første plassene ga rett til spill i neste års kandidatturnering.

Svidler knuste alle

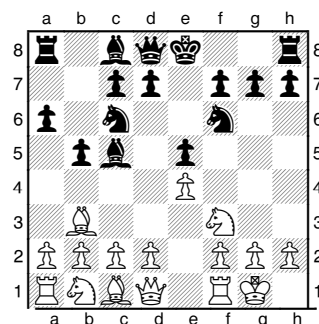
For å komme til finalen måtte spillerne gå seirende ut av seks minimatcher. Mange av kampene endte 1-1, med omspill i hurtig- og lynsjakk som konsekvens. Svidler valgte en annen strategi. Mens konkurrentene slet seg ut i nervepirrende omkamper knuste han hurtig all motstand på sin vei. Litt uvanlig er det at han vant med de svarte brikkene i kvartfinalen og semifinalen.

I en ren russisk finalematch mot Grisjtsjuk vant Svidler det første partiet, også nå med de svarte brikkene, for deretter å holde resten av partiene til remis.

Svidler var den som imponerte aller mest gjennom hele turneringen. I matchen mot amerikanske Gata Kamsky leverte han en liten perle. Sluttkombinasjonen kommer du til å finne i mange oppgavebøker i årene framover.

□ Gata Kamsky
■ Peter Svidler

1.e4 e5 2.Sf3 Sc6 3.Lb5 a6 4.La4 Sf6
5.0-0 b5 6.Lb3 Lc5

Denne varianten i Spansk kalles Neo-Arkhangelsk og er regnet som svært aggressiv. En av dem som benytter denne varianten regelmessig er angræpskongen Aleksej Sjirov.

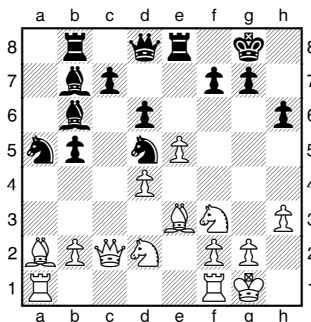
Grunnen til at denne varianten er såpass risikabel er at hvit har muligheter til å angripe sentrum med c2-c3 og d2-d4, angripe b5-bonden med a4 og Sb1-a3, og som om ikke det skulle være nok, kan hvit få til en ubehagelig binding med Lc1-g5. Men som vi skal se har også svart sine fordeler i denne stillingen.

7.a4 Tb8 8.axb5 axb5 9.c3 d6 10.d4
Lb6 11.Le3

Den mest kritiske varianten er 11.Sa3 med planen å snappe bonden på b5.

11...0-0 12.Sbd2 h6 13.h3 Te8 Hvit har et imponerende sentrum, men det er ikke enkelt å holde det under kontroll.

14.Dc2 exd4 15.cxd4 Sa5 16.La2 Lb7
17.e5 Sd5

Det ser ut som om svart har fått en fin stilling. Svart i trekket kunne nå spilt Sd5-b4, men hvit rekker å komme svart i forkjøpet.

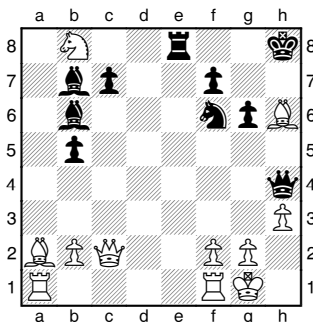
18.Lb1 Svart er nå nødt til å gi en bonde, men som vi skal se er det ikke over av den grunn.

18...g6 19.Lxh6 Sc6 20.exd6 Dxd6 21.Se4 Db4 22.La2 Sxd4 23.Sf6+

Det ser ut som om det er krise for svart, men de sentraliserte springerne og løperne som lurer i bakgrunnen peker faretruende mot hvits konge.

23...Kh8 24.Sxd4 Sxf6 25.Sc6 Dh4 Hvit har blokkert for den ene løperen, men nå ble fristelsen for stor.

26. Sxb8

Alt er nå duket for en vakker kombinasjon.

Det ser fristende ut å spille 26...Dg3 siden f2-bonden er bundet, men hvit klarer akkurat å lure seg unna maten med 27.Sc6. Hvis svart klarer å lure dronningen bort fra dekingen av springeren fra c6, ville hvit blitt matt, men dessverre for svart besvares 27...Te2 med Dc3.

Løsningen ligger selvsagt i å stokke om på trekkrekkefølgen.

26...Te2!! 27.Dc3

Svart blir matt etter 27.Dxe2 Dg3!

27...Txf2 Hvits stilling kollapser på rekordtid.

28.Sc6 Txf1+ 29.Kxf1 blir møtt med 29...Df2 matt! **0-1**

VM-cupen, Khantij-Mansijsk, Russland 27. august - 20. september

128 deltagere, 7 cuprunder.

KVARTFINALE

Judit Polgar	0,5
Peter Svidler	1,5

Teimour Radjabov	1,5
Vasilij Ivantsjuk	2,5

Aleksander Grisjtsjuk	2,5
David Navara	1,5

Ruslan Ponomarjov	1,5
Vugar Gasjimov	0,5

SEMIFINALE

Peter Svidler	1,5
Vasilij Ivantsjuk	0,5

Aleksander Grisjtsjuk	3,5
Ruslan Ponomarjov	2,5

FINALE

Peter Svidler	2,5
Aleksander Grisjtsjuk	1,5

BRONSEFINALE

Vasilij Ivantsjuk	2,5
Ruslan Ponomarjov	1,5

Til glede og skuffelse

Få ting kan påvirke en sjakkspillers humør i samme grad som ratingtallet. Etter 40 år med inspirasjon og irritasjon, legges snart det norske ratingsystemet ned.

Av Silje Bjerke

- Jeg ser for meg at det norske ratingsystemet avvikles om cirka fem år, forteller ratingsjef Øistein Yggeseth (69). Han har regnet ut ratingtall for Norges Sjakkforbund de siste 27 årene. Når han gir seg, vil Norge gå over til det internasjonale ratingsystemet.

Krevende utregning

Det moderne ratingsystemet ble først tatt i bruk i USA i 1960, da Arpad Elo introduserte et mer nøyaktig utregningssystem enn det som tidligere var brukt. Det internasjonale sjakkforbundet FIDE adopterte "ELO-systemet" i 1970, og et par år senere var også Norge i gang med rating.

- Ivar M. Dahl hadde lest om dr. Elo og hans ratingsystem i et amerikansk sjakktidsskrift en gang i 1969, forteller Per Bergersen, Norges Sjakkforbunds første ratingsjef. - Sammen med Eivind Poulsson skrev han en artikkel i *Norsk Tidsskrift for Sjakk* om dette året etter. En følge ble opprettelsen av den første norske Elo-komiteen med Widar Fossum som leder, i 1971. Den startet faktisk i regi av Oslo og Omegn sjakkrets. Selv kom jeg inn i Elo-komiteen – nå i forbundets regi – høsten 1972. Jeg ble etter hvert den i komiteen som foretok de praktiske beregningene, forteller Bergersen.

Bergersen var leder av Elo-komiteen fra 1978 til 1984, da Øistein Yggeseth tok over. Det var en betydelig jobb Bergersen stod overfor, før dataprogrammenes tid.

- Vi anskaffet en bordkalkulator og ga oss håndarbeidet i vold, forteller han. - Beregningene lagret jeg på håndskrevne kartotekkort i en treskuff med lokk. Arbeidet tok en del tid, og i perioder knep det med å komme i seng før hanen gol. Etter hvert vokste arbeidet betydelig. Tross familie, jobb og litt sjakkspilling var dette det morsomste jeg visste, så det gikk bra, forteller Bergersen.

- Et høydepunkt i arbeidet var maskinskrivingen av de offisielle listene der jeg leste opp mens Henning Wadd Hermansen trakterte den manuelle skrivemaskinen og herrerne Brekke og Kjekken gjorde sitt beste for å forstyrre. En herlig gjeng! mimrer han.

NSFs første ratingsjef, Per A. Bergersen, fra Norsk Sjakkblad nr 1/1980. "ELO-sjef Per A. Bergersen offentliggjør denne gangen 1756 tall og navn fra sitt kartotek".

Per A. Bergersen 31 år senere - fortsatt sjakkentusiast og dyktig klubbspiller.

I Norsk Sjakkblad nr 1/1980 kan man lese om det omfattende arbeidet i spalten "Notater fra en ELO-økt:

"Å skrive ut ELO-listene for Norsk Sjakkblad tok 8,5 time for fire personer.

Bergesen har i alt gjort 45 000 korreksjoner på lista siden han tok over i 1972. Bare siden forrige liste er 2870 tall korrigert. Kun én gang er det blitt påpekt at P. A. B. har gjort en feil."

- Jeg ser for meg at det norske ratingsystemet avvikles om cirka fem år.

Øistein Yggeseth, ratingsjef

Det største siden rokade

Den første norske ratinglista, datert 1. juli 1972, inneholdt 35 navn. To og et halvt år senere var det 456 navn på lista. I 1980 var det 3111 spillere med rating. "Høyest rating har Leif Øgaard oppnådd. I sin storhetstid nådde han helt opp i

2510", kan man lese i Norsk Sjakkblad fra 1980. Det lavest registrerte tallet var på dette tidspunktet 420 poeng, men dette ble ikke offentliggjort.

I 1975 hadde to av tre NSF-medlemmer et ratingtall.

- Hvilke reaksjoner fikk dere på ratingsystemet i begynnelsen? Var alle positive til den nye rangeringsmetoden?

- Alle vi tilårskomne vet at alt var mye bedre før, smiler Bergesen. - Jeg kan ikke huske mange innvendinger den første tiden, men jeg husker veldig godt en ytring fra en entusiast: "Rating er den største oppfinnelsen siden innføringen av rokaden."

At ratingsystemet ble tillagt så mye vekt, falt imidlertid ikke i smak hos alle.

- De konservative ristet for alvor på hodet da ratingtallene ble innført som det viktigste elementet i klasseinndelinger og uttak, forteller Bergesen. - Det sunne skjønn måtte vike tilbake, og det likte ikke håndheverne av dette skjønnnet alltid. Men uansett hva man kan si om kvaliteten på systemet den første tiden: Det var i alle fall følelsesnøytralt.

Ingrid Dabl, Norges første kvinnelige internasjonale mester. (Foto: Privat)

Ville sjakk vært morsommere uten rating?

- Jeg ville definitivt ikke synes sjakk var morsommere uten rating. Det er ikke sikkert at jeg hadde fortsatt å spille eller nådd så langt som jeg gjorde uten dette aspektet. Spesielt da jeg var ung og fremgangsrik var det en stor inspirasjon å kunne måle fremgangen - først og fremst i forhold til meg selv, men også i forhold til andre. Som kvinne var det nok særlig greit med et objektivt målesystem - tallene talte for seg selv. Jeg ser for meg at man lett kunne blitt værende i en "kvinnesjakkspiller"-kategori uten å finne seg høyere mål, og uten like lett å bli akseptert som "sjakkspiller" istedenfor "kvinnesjakkspiller" i et mannsdominert miljø. Man ser jo noe av det samme i det "virkelige liv" - kvinner må ofte prestere dobbelt så bra som menn for å få den samme anerkjennelsen.

- Selvfølgelig er det negative aspekter ved at ratingjaget kan overskygge fokuset på selve sjakkspillet og dets skjønnhet, men sjakk er tross alt en utpreget konkurransesport. Jeg tror jeg hadde satt pris på ratingsystemet selv hvis jeg hadde vært mann.

Norske ratingtall

1.1.1975

1. Leif Øgaard, OSS	2501
2. Arne Zwaig, Fischer	2428
3. S. Johannessen, Fischer	2419

Til sammen 50 spillere hadde 2050 eller mer i norsk rating. 21 nordmenn befant seg på FIDE-lista, med Leif Øgaard som best også der, med sine 2460 i internasjonal rating.

1.1.1980

1. Knut J. Helmers, Stjernen	2478
2. Leif Øgaard, OSS	2449
3. Terje Wibe, OSS	2420

Kvinnelista:

1. Mary Klingen, Stjernen	1698
2. Wenche Erikssen, Stjernen	1575
3. Ada Widding, Arbeidernes	1453

Beste junior:

1. Petter Stigar, Stjernen	2149
----------------------------	------

1.1.1990

(2121 navn på ratinglista.)

1. Simen Agdestein, OSS	2620
2. Jonathan Tisdall, Brugata	2478
3. Rune Djurhuus, Elverum	2427

Kvinnelista:

1. Ingrid Dahl, Asker	2059
2. Sheila B. Berntsen, Moss	1848
3. Sylvia Johnsen, OSS	1666

Beste Junior:

1. Rune Djurhuus, Elverum	2427
---------------------------	------

1.1.2000

1. Simen Agdestein, NTG	2582
2. Einar Gausel, OSS	2496
3. Jonath. Tisdall, Nordstrand	2484

Kvinnelista:

1. Ellèn Hagesæther, Hauge	2069
2. Nina Hagesæther, Hauge	2045
3. Ingrid Dahl, Asker	2044

1. Leif E. Johannessen, OSS	2395
-----------------------------	------

Og best i dag? Se side 23.

- Vesentlige innvendinger mot den slaviske anvendelsen av systemet kom blant annet fra dansken Bent Larsen, som var en kolossal kapasitet på og utenfor brettet den gangen, forteller Bergersen. - Han tok for eksempel til orde for at lagturneringer der matchpoeng avgjorde, ikke skulle rates fordi enkeltspillere kunne bli tvunget til å ta remis mot en lavere ratet spiller for å sikre lagseier. Og det var jo et saklig poeng! sier Bergersen.

Bergersen er i dag 68 år og pensjonist bosatt i Oslo. Han jobber riktignok som redaktør for et tidsskrift for sopper og nyttige vekster, så helt pensjonert er han ikke. Han har vært en sterk sjakkspiller med seier i 1. klasse under Landstureringen på Røros i 1972 som et høydepunkt. Bergersen var samtidig en ildsjel i Stabekk sjakkklubb (nå Bærum Schakselskap), der han var formann, før han la opp spillingen på begynnelsen av 80-tallet. Nå har han så smått begynt å spille igjen, men mest for kosen, forteller han.

Tidens høyeste rating innebar Garry Kasparov, som har hatt 2851 i juli 1999. Magnus Carlsen nærmer seg sin gamle trener, med 2823 på den internasjonale lista i september 2011.

Problemer med deflasjon

Mens vi i dag stadig hører diskusjoner om ratinginflatjon, det vil si at ratingtallene bare stiger og stiger, kan Bergersen fortelle om et overraskende problem i begynnelsen av ratingtiden.

- Vårt største problem den første tiden var deflasjon. Gjennomsnittet sank hele tiden hvis vi ikke passet på. Det skyldtes hovedsakelig at de yngste spillernes raske fremgang ikke ble fanget opp i tilstrekkelig takt. Eldre spillere som møtte jplingene, fikk for dårlig betalt for sine tap, sier han.

- Vi tok forskjellige grep for å motvirke dette og kom vel ned på bena.

Dagens system tar høyde for at unge spillere fyker raskt fremover blant annet gjennom dobbel ratingfremgang for juniorer.

- I dag har jeg inntrykk av at vi snarere kan snakke om inflasjon, men dette vet andre mer om enn jeg, sier Bergersen.

TEMA: RATING

Dagens fremste norske ekspert på rating, Øistein Yggeseeth, tror imidlertid ikke at Norge er plaget med ratinginflasjon. - Vi har i NSF så godt som eliminert inflasjonen, forteller han. - Vi har laget regler som gjør at nivået er nesten uforandret fra liste til liste. Elo-komiteen sjekker dette både ved listeutskrift og ved sammenligning med de internasjonale ratingtallene.

Yggeseeth tok over som ratingsjef for Bergersen for mer enn 27 år siden.

- Jeg hadde laget et lite dataprogram som beregnet rating, og ved starten foretok jeg beregninger sammen med Per for at han skulle se om alt ble riktig, forteller Øistein. - Etter hvert er programmet utviklet til å være nokså automatisk i den forstand at for de fleste turneringer trenger jeg bare noen tastetrykk for å foreta beregningene og legge dem inn i databasen.

- Dessverre er det ikke like lett med utenlandske turneringer som fremdeles for en stor del må tas manuelt, i hvert fall blir det en del mer tasting.

- Dessuten er det også noen meget få klubber som rapporterer på gamlemåten med skjema. Da er vi tilbake i steinalderen, sukker Yggeseeth.

- Etter hvert var det noen få som fikk negativ rating, og det slo ubeldig ut på motstanderne.

Ratingsjef Øistein Yggeseeth

Minusrating

Selv om det ikke kan pekes på særlig ratinginflasjon, ser de to ratingekspertene mange forandringer siden systemet ble innført.

- De beste blir jo bare yngre kan det se ut som, sier Bergersen. - Aktiviteten har vokst siden 70-tallet, og jeg tillater meg å mene at Elo-systemet i seg selv har bidratt til dette; det er spennende å få en "selvangivelse" flere ganger i året, sier han.

Yggeseeth kan melde om et fascinerende problem som gjorde at de måtte heve den nedre ratinggrensen.

- Ved starten var 1000 laveste rating som ble offentliggjort, men det var ingen nedre grense for lagring av rating, forteller Yggeseeth. - Denne grensen på 1000 er senket flere ganger og er nå 500, mens laveste rating som lagres er 400. 400 ble valgt fordi det viste seg at det etter hvert var noen få som fikk negativ rating, og det slo uheldig ut på motstanderne.

- Til sammenligning har FIDE nedre ratinggrense på 1200, som snart

Best i verden

1970

1. Robert Fischer, USA	2720
2. Boris Spasskij, URS	2670
2. Viktor Kortchnoi, URS	2670
4. Efim Geller, URS	2660
4. Paul Keres, URS	2660
Beste kvinne:	
1. N. Gaprindasjvili, GEO	2410

1980

1. Anatolij Karpov, URS	2725
2. Mikhail Tal, URS	2705
3. Viktor Kortsjnoj, CHE	2695
4. Lajos Portisch, HUN	2655
5. Lev Polugaevskij, URS	2635
Beste kvinne:	
1. M. Tsjiburdanidze, GEO	2400

Januar 1990

1. Garry Kasparov, URS	2800
2. Anatolij Karpov, URS	2730
3. Jan Timman, NLD	2680
4. Vasilij Ivantsjuk, URS	2665
5. Mikhail Gurevitsj, URS	2645
5. Valerij Salov, URS	2645
Beste kvinne:	
1. Judit Polgar, HUN	2550

Januar 2000

1. Garry Kasparov, RUS	2851
2. Vladimir Kramnik, RUS	2769
3. Vishy Anand, IND	2758
4. Aleksej Sjirov, ESP	2751
5. A. Morozevitsj, RUS	2748
Beste kvinne:	
1. Judit Polgar, HUN	2656

September 2011

1. Magnus Carlsen, NOR	2823
2. Vishy Anand, IND	2817
3. Levon Aronjan, ARM	2807
4. Vladimir Kramnik, RUS	2791
5. Sergej Karjakin, RUS	2772
Beste kvinne:	
1. Judit Polgar, HUN	2701

(Kilder: Edinburgh University Chess Club (chess.eusa.ed.ac.uk) og www.fide.com)

TEMA: RATING

senkes til 1000. Men der lagres ikke tall under ratinggrensen, sier han.

Her ligger også forklaringen på forskjellene i det norske og det internasjonale ratingsystemet. Mange spillere opplever å få et mye høyere ratingtall i FIDE (internasjonal rating) enn det de har i norsk rating, nettopp fordi svakere resultater (prestasjoner under 1200) ikke lagres i systemet.

Alle får FIDE-rating

Yggeseth ser for seg å avvikle det norske ratingsystemet om omtrent fem år, noe avhengig av hvor raskt FIDE senker sitt "ratinggulv" (det vil si den nederste ratinggrensen).

- Jeg regner med at nesten alle spillere som nå har norsk rating har FIDE-rating før vi avvikler det norske systemet, sier han.

Et skritt i denne retningen er at alle A-grupper i Norske Vandrerhjem Grand Prix nå rates internasjonalt, og denne utviklingen vil fortsette de neste årene. Stadig flere klubbturneringer blir også sendt inn til internasjonale beregninger.

Per Bergersen mener utviklingen er uunngåelig, selv om han fortsatt ser på det norske systemet som bedre enn det internasjonale.

- Dette kommer uansett hva vi mener, selv ikke Yggeseth varer evig! sier han. - De internasjonale tallene er på langt nær så gode som de norske foreløpig. I FIDE startet man opprinnelig med å telle alle uratede spillere som om de hadde 2200 i ra-

Dagens ratingsjef Øistein Yggeseth regner med at nesten alle aktive norske spillere får seg FIDE-rating før det norske ratingsystemet legges ned.

ting. Senere er dette tallet justert nedover, men fortsatt er det en fest for norske spillere å delta internasjonalt. Jeg ser at på elitenivå er det ingen vesentlig forskjell mellom norske og internasjonale tall. Men allerede på mitt eget nivå (ca 1700 i norsk rating) er forskjellen 3-400 poeng, forteller Bergersen. Her får han støtte av Yggeseth, som mener forskjellene øker jo lavere rating man har.

*Stormester
Simen Agdestein.*

Ville sjakk vært morsommere uten rating?

- For min del, personlig her og nå, ville det passet utmerket om man kuttet ut alt som het rating. Men det var veldig gøy da man gikk opp. Ikke så gøy på nedtur.

- Men generelt tror jeg rating er fint. Det er inspirerende og et ekstremt bra mål på spillestyrke. Her er det kun resultater som måles, og det er jo strengt tatt det som teller. Her er det ingen rom for unskyldninger, alt av smått og stort er inkorporert i ratingtallet ditt. Det er det du har prestert. Nådeløst. Så god har du vært.

- Det betyr ikke at man er så god neste gang man spiller. Man er ikke bedre enn hva man presterer i neste kamp, pleide en fotballtrener jeg hadde å si. Og det er kloke ord.

TEMA: RATING

- Men selv om jeg mener at det norske systemet er ”riktigere”, ser jeg at forskjellene stadig blir mindre og at nordmenns økende aktivitet i den store verden vil bringe ytterligere harmonisering, sier Bergersen.

Glede og redsel

Selv om begge ratingsjefene selvfølgelig er positive til rating, ser de at talljaget også har sine negative sider.

- Mange lar dessverre være å spille sjakk fordi de er redde for å miste rating, forteller Yggeseth. - Og det gjelder både norsk og internasjonal rating. Ratingen er kommet for å bli, fordelene oppveier i stor grad de negative sidene, men jeg synes at ratingen får for mye oppmerksomhet. Det er tross alt bare et uttrykk for den prestasjonen man har gjort, ikke nødvendigvis hva man er i stand til. Gleden ved å spille sjakk bør overskygge redselen for å miste eller jakten på å øke ratingen, mener ratingsjefen, og får støtte av sin forgjenger.

- En grad av hysteri kan ligge nær. Hvis det blir viktigere å vinne eller bevare rating enn å spille sjakk, har vi med en ”perversitet” å gjøre, sier Bergersen.

Ratingsjefene er enige om hva som er den største fordelene med ratingsystemet.

- Fordelen er vel først og fremst at det motvirker partiskhet i uttaks- og klassifiseringssammenhenger, sier Bergersen.

- Det er ikke lenger et must å kjenne de riktige folkene for å

- En grad av hysteri kan ligge nær. Hvis det blir viktigere å vinne eller bevare rating enn å spille sjakk, har vi med en ”perversitet” å gjøre.

Per A. Bergersen

komme inn på et landslag eller lignende.

- Det er enklere å dele inn i klasser, utfyller Yggeseth. - Det blir vanligvis ikke så store diskusjoner om hvilke klasser deltagerne i Landsturneringen skal spille i. Selvfølgelig er det noen som tror de er bedre enn de virkelig er, men det får vi takle. Tidligere ble det mye synsing.

Yngre og yngre

I dag blir barna yngre og yngre når de får seg rating. Den yngste på listene nå, er født i 2004. Leder i Ungdommens Sjakkforbund, Espen Andersen, er ambivalent til det nye ”ratinghysteriet”.

- Det at barn får rating, er en følge av aktivitet, noe som er positivt, sier han. - Det som er litt betenkelig er at ratingen oppnås i voksenturneringer, og det betyr at noen av barna

*Jan Sigmund Berglund,
leder i Tromsø sjakkklubb.*

Ville sjakk vært morsommere uten rating?

- Jeg har hatt forskjellige meninger om betydningen av rating opp gjennom årene, men har størstedelen av tiden ment at den er en god motivasjonsfaktor for de fleste.

- En tid tenkte jeg at mange mistet motivasjonen på grunn av ratingfall og at dette var grunnen til at så mange voksne forsvant ut av sjakkmiljøet. Det er mulig det er slik, men jeg tror likevel fordelene oppveier ulempene. Sjakk er for meg en konkurranse og at det enkelte resultat måles med rating skjerper og gjør partiet mer betydningsfylt.

- Min konklusjon i dag er at rating er en fordel for sjakken - og at det ikke ville vært morsommere å spille uten rating.

tidlig "flytter" ut av sin naturlige sosiale omgangskrets, og det kan føre til at det sosiale miljøet blir splittet, noe som ofte går utover de svakeste spillerne, fortsetter han.

- Uttakningskomiteen til Ungdommens Sjakkforbund tar mer og mer hensyn til rating når de tar ut, både til landslagssamlinger og EM og VM, helt ned til 10-årsalder på samlingene. Er det ikke problematisk at barn blir nødt til å spille voksenturneringer for å bli tatt ut? Burde ikke Barnas Grand Prix og andre USF-turneringer være det naturlige samlingspunktet for barn, og det viktige når USF skal ta ut spillerne?

- Rating er det beste måleinstrumentet for spillere med etablert rating, derfor bør den telle forholdsvis mye i de eldste klassene, sier Andersen. - Men det er klart at USF sine turneringer også skal vektlegges, og antagelig mer i de yngre klassene enn de eldre. Jeg har forståelse for at våre beste U20-spillere ikke finner NM for ungdom attraktivt. Vi har en del turneringer hvor aktivitet kvalifiserer, som Nordisk og de eldste klassene i NM for jenter. Det er mulig at den balansen må sees på, sier USF-lederen.

Leder i Ungdommens Sjakkforbund, Espen Andersen, er ambivalent til ratingjaget hos stadig yngre barn. I dag har mer enn 70 barn født 2000 eller senere et ratingtall. Den yngste fylte sju år i år.

- Når det gjelder landslagsgrupper, skal kretsene ha innstillingsrett, men hvis ikke dette fungerer så kan jo det sees på, sier Espen. - Jeg er enig i at USF sine turneringer bør være et naturlig samlingspunkt, blant annet med tanke på spillerens sosiale tilhørighet, og det er en av grunnene til at USF nå har satt i gang en gjennomgang av sitt turneringssystem, forteller han.

Unge spillere med ratingtall er ikke et norsk fenomen: På den internasjonale ratinglista har beste spiller født i 2004, Nodirbek Abdusattorov fra Uzbekistan, forbløffende 1930 i rating.

1200 med ny rating

Et søk på FIDEs ratingliste viser at 779 norske spillere har internasjonal rating i dag. Om cirka fem år skal altså omtrent alle de 1993 navnene på den norske ratinglista ha klart å skaffe seg internasjonal rating. - Det er en god ide å rate for eksempel klubbmesterskap internasjonalt allerede i dag, oppfordrer ratingsjef Øistein Yggeseth. - Men husk å følge FIDEs regelverk! Slik blir vi alle sikret et ratingtall når det norske systemet avvikles.

Ville sjakk vært morsommere uten rating?

Tormod Ingul, leder i SMPOAA - Sjakkklubben Mot Posisjonsspill og Anerkjent Åpningsteori. (Foto: Jan-Olav Næss)

- Nå skal jeg ikke påberope meg ekspertise på hverken rating eller sjakk, men sett fra en som gjerne spiller litt nedover på bordene, så er rating halve moroa!

- Det er litt det samme om hvor eksakt ratingen viser din spillestyrke. Poenget er at du har et tall der som går opp og ned etter prestasjonene, dermed har du også noe å spille for. Eller strekke deg etter, om du vil.

- Når du vet at du aldri kommer til å spille for en turneringsseier, så kan du i alle fall spille for din egen rating. Jeg er helt for rating!

RATINGTALL

September

Kvinnetoppen

1	WIM Ellen Hagesæther Akademisk	2247	-29
2	WIM Katrine Tjølsten Bergens	2235	41
3	WIM Sheila Barth Sahl Black Knights	2213	36
4	WIM Silje Bjerke 1911	2196	34
5	Marianne Wold Haug 1911	2091	0
6	WFM Sylvia Johnsen OSS	1999	19
7	Torill Skytte OSS	1981	-14
8	Ellisiv Reppen OSS	1962	9
9	Ellen Øen Carlsen OSS	1926	70
10	Yerazik Khachatourian OSS	1901	0
11	Marte Egeland Sandnes	1837	-32
12	Anita Grønnestad Bergens	1821	6
13	Line Jin Jørgensen Stavanger	1772	-44
14	Erlie Andrea Marki Hansen Kristiansand	1749	-12
15	Maria Pitz Jacobsen Vålerenga	1732	0
16	Monika Machlik Tromsø	1706	227
17	Elise Forså Tromsø	1676	-79
18	Ingrid Øen Carlsen Bærum	1653	216
19	Laila Sidselrud Kongsvinger	1617	0
20	Alise Haukenes Hamar	1570	78

Juniortoppen

1	IM Frode Olav Olsen Urkedal 1911	2432	3
2	FM Nicolai Getz OSS	2356	-22
3	FM Lasse Østebø Løvik Stavanger	2325	0
4	Kristian Stuvik Holm Kristiansund	2281	0
5	Even Thingstad Hønefoss	2240	48
6	WIM Katrine Tjølsten Bergens	2235	41
7	Sondre Waage Tofte Stavanger	2211	0
8	Benjamin Arvola Tromsø	2210	58
9	Odd Martin Guttulsrud 1911	2207	17
10	Jon Kristian Haarr Stavanger	2201	25
11	Aryan Tari Asker	2195	67
12	Joachim B. Nilsen Bergens	2192	-20
13	Peter Flermoen Harstad	2187	24
14	Vegar Koi Gandrud Hønefoss	2173	0
15	Anders Hobber Porsgrunn	2171	-7
16	Elias DeMac Bergens	2170	-23
17	Levi André Tallaksen Porsgrunn	2101	0
18	Marianne Wold Haug 1911	2091	0
19	Erlend Kyrkjebø Stavanger	2080	228
20	Jo Kristian Løberg OSS	2079	-56

Juniortoppen kvinner

1	WIM Katrine Tjølsten Bergens	2235	41
2	Marianne Wold Haug 1911	2091	0
3	Line Jin Jørgensen Stavanger	1772	-44
4	Erlie Andrea Marki Hansen Kristiansand	1749	-12
5	Monika Machlik Tromsø	1706	227
6	Elise Forså Tromsø	1676	-79
7	Ingrid Øen Carlsen Bærum	1653	216
8	Alise Haukenes Hamar	1570	78
9	Maud Rødsmoen OSS	1541	71
10	Edit Machlik Tromsø	1524	-7

Kadetttoppen

1	Kristian Stuvik Holm Kristiansund	2281	0
2	Aryan Tari Asker	2195	67
3	Peter Flermoen Harstad	2187	24
4	Anders Thingstad Hønefoss	2077	-35
5	Lars Oskar Hauge OSS	2075	-30
6	Stian Johnsen Moss	2027	99
7	Johan Salomon Nordstrand	1971	32
8	Sebastian Mihajlov OSS	1950	10
9	Gregor Taube 1911	1935	-17
10	Trym Daniel Rødvik Hamar	1924	54
11	Henning Kjøita 1911	1922	18
12	Tor Botheim 1911	1912	13
13	Johan-Sebastian Christiansen Caissa	1865	79
14	Armin Gholami OSS	1853	15
15	Johannes Haug Nordstrand	1835	222

Kadett jenter

1	Erlie Andrea Marki Hansen Kristiansand	1749	-12
2	Monika Machlik Tromsø	1706	227
3	Alise Haukenes Hamar	1570	78
4	Maud Rødsmoen OSS	1541	71
5	Edit Machlik Tromsø	1524	-7
6	Jarani Suntharalingam OSS	1432	-12
7	Raksha Rathan OSS	1394	0
8	Marte B Kyrkjebø Stavanger	1307	62
9	Hanna B Kyrkjebø Stavanger	1293	85
10	Caroline Beer Jacobsen Stavanger	1290	111

Lilleputt

1	Kristian Stuvik Holm Kristiansund	2281	0
2	Aryan Tari Asker	2195	67
3	Lars Oskar Hauge OSS	2075	-30
4	Sebastian Mihajlov OSS	1950	10
5	Johan-Sebastian Christiansen Caissa	1865	79
6	Armin Gholami OSS	1853	15
7	Johannes Haug Nordstrand	1835	222
8	Kjell Håkon Lien Hønefoss	1604	-28
9	Sondre Merkesvik Bergens	1575	33
10	Samuel Riiser OSS	1571	28

Lilleputt jenter

1	Marte B. Kyrkjebø Stavanger	1307	62
2	Hanna B. Kyrkjebø Stavanger	1293	85
3	Sara Nass Tiger	1084	11
4	Elise Holbek Sørbye Tromsø	978	27
5	Elise Sjøttem Jacobsen Tromsø	840	37

Seniortoppen

1	Gunnar Johnsen Tromsø	2222	0
2	Helge Stundersen Randaberg	2185	0
3	FM Ragnar Harald Høen OSS	2181	11
4	Per Ofstad OSS	2147	-2
5	FM Erling Kristiansen OSS	2124	-68
6	Lars Kjøberg 1911	2116	31
7	FM Jarl H. Ulrichsen Trondheim	2082	20
8	Bernt Nordby Sarpsborg	2076	0
9	FM Thor Geir Harestad Randaberg	2075	0
10	Ivar M. Dahl Bærum	2056	0
11	Kjell Ole Kristensen Narvik	2016	-5
12	Øystein Hjertenes Førde	2005	0
13	James Steedman Randaberg	1979	0
14	Tor Arne Hauge 1911	1977	-17
15	Vidar Taksrud Tempo	1970	-26

Eldre senior (over 75 år)

1	Per Ofstad OSS	2147	-2
2	Alf Øverås Direkte	1867	0
3	Rich. Wicklund-Hansen OSS	1795	47
4	Leif Kverndal Stjernen	1777	2
5	Magnus Monsen Sandnes	1713	-22
6	Aage Mella Strømmen	1676	0
7	Peder Havskjær Volda Ørsta	1631	0
8	Jan Forsberg Sarpsborg	1607	0
9	Willy L. Olsen OSS	1569	-83
10	Olaf Gjerdrum Våler	1490	0

Aktivitetstoppen

1	Gunnar Bue Tønsberg	2708	
2	Einar J. Gausel OSS	2315	
3	Rune Djurhuus Akademisk	2130	
4	Ragnar Edvardsen Drammens	1851	
5	Harry Andersen Fredriksstad	1765	
6	Jøran Aulin-Jansson Asker	1759	
7	Leif Kverndal Stjernen	1724	
8	Odd Ristesund Kampen	1653	
9	Jan Arne Bjørgvik Direkte	1627	
10	Jahn Spillum Moss	1624	

Flest spilte partier siste to år

1	Aryan Tari Asker	352	
2	Nicolai Getz OSS	265	
3	Lars Oskar Hauge OSS	251	
4	Armin Gholami OSS	244	
5	Sebastian Mihajlov OSS	233	
6	Johan-Sebastian Christiansen Caissa	229	
7	Gunnar Bue Tønsberg	221	
8	Anders Hobber Porsgrunn	220	
9	Jon Ludvig Hammer OSS	217	
10	Trym Daniel Rødvik Hamar	215	

Norgestoppen

(norsk rating; endring fra juni 2011; FIDE-elo)

1	GM Magnus Carlsen Stavanger	2831	10 2823
2	GM Jon Ludvig Hammer OSS	2614	-2 2601
3	GM Kjell A. Lie Porsgrunn	2568	0 2560
4	GM Simen Adgestein NTG	2535	0 2558
5	IM Frode Eidsmoen	2481	10 2491
6	GM Einar J. Gausel OSS	2479	0 2501
7	GM Leif E. Johannessen OSS	2468	15 2499
8	GM Berge Østenstad Asker	2453	15 2469
9	GM Rune Djurhuus Akademisk	2451	-5 2458
10	FM Geir Sune T. Østmoe Porsgrunn	2443	5 2443
11	IM Frode Olav Olsen Urkedal 1911	2432	3 2447
12	IM Torbjørn R. Hansen 1911	2428	6 2467
13	IM Espen Lie Porsgrunn	2412	0 2449
14	IM Torstein Bae 1911	2406	-1 2414
15	IM Joachim Thomassen Stavanger	2383	-4 2400
16	FM Kjetil Stokke Bergens	2381	-2 2407
17	IM Eirik Gullaksen Bergens	2376	17 2376
18	GM Leif Øgaard OSS	2370	0 2408
19	GM Jonathan Tisdall Asker	2368	0 2410
20	IM Øystein Hole Akademisk	2363	17 2387
21	IM Bjørn Tiller OSS	2360	0 2355
22	FM Nicolai Getz OSS	2356	-22 2391
23	FM Espen Adgestein OSS	2354	0 2374
24	IM Bjarne Leer-Salvesen SOSS	2350	17 2380
25	IM Atle Grønn OSS	2349	-32 2378
26	FM Andreas G.R. Moen OSS	2347	21 2373
27	FM Kristian D. Trygstad OSS	2345	-8 2342
28	FM Eilif Skodvin SK 96	2344	0 2345
29	FM Stig Tjomsland Nordstrand	2339	-6 2370
30	FM Daniel Jakobsen Kovachev OSS	2332	9 2332
31	FM Ørnulf Stubberud OSS	2327	0 2322
32	IM Helge Nordahl Black Knights	2326	0 2343
32	FM Espen Forså Tromsø	2326	-11 2315
34	FM Lasse Østebø Løvik Stavanger	2325	0 2302
35	FM Stig Gabrielsen Bergens	2309	26 2311
36	IM Bjarke Sahl Asker	2308	-42 2343
37	IM Erik Fossan Stavanger	2305	-2 2367
38	FM Sjur Ferkingstad Sandnes	2294	0 2294
39	FM Roar Elseth OSS	2290	0 2349
40	FM Petter Stigar Bergens	2288	-14 2298
41	Kristian Stuvik Holm Kristiansund	2281	0 2270
42	Lars Even Andersen Black Knights	2269	15 2299
43	Per Ove Egeli Randaberg	2268	0 2285
44	FM Hallvard V. Adnøy Black Knights	2266	0 2295
45	IM Petter Haugli Moss	2263	0 2300
46	FM Flemming Christenson Nordstrand	2257	0 2268
47	FM Bjørnar Byklum SOSS	2251	-36 2275
48	CM Hallvard Hagesæther Bergens	2248	10 2281
49	WIM Ellen Hagesæther Akademisk	2247	-29 2263
50	FM Trond Gabrielsen Bergens	2244	-27 2277
51	Even Thingstad Hønefoss	2240	48 2234
52	WIM Katrine Tjølsten Bergens	2234	41 2242
53	Brede A. Kvisvik Kristiansund	2235	73 2235
54	FM Carl Fr. Ekeberg Asker	2233	0 2270
55	Hans K. Harestad SOSS	2230	0 2258
56	FM Harald B. Borchgrevink Bergens	2227	-6 2287
57	Gunnar Johnsen Tromsø	2222	0 2204
57	FM Lars Hjeltnæs Kristiansund	2222	9 2283
59	Kim Chr. Astrup SOSS	2219	1 2252
60	FM Terje Johansen SOSS	2218	0 2255
61	Edwin David Kristiansund	2214	-25 2261
62	IM Ivar Bern SK 96	2213	0 2304
62	WIM Sheila Barth Sahl Black Knights	2213	36 2214
64	Odin Bilkra Veia Stavanger	2212	0 2233
65	Sondre Waage Tofte Stavanger	2211	0 2203
66	Benjamin Arvola Tromsø	2210	58 2244
67	CM Joachim Solberg Moss	2208	36 2244
68	Odd Martin Guttulsrud 1911	2207	17 2190
69	Ludy Hælsio P. Sousa 1911	2206	0 2238
70	Jon Kristian Haarr Stavanger	2201	25 2211
71	Vanja Cengija Tromsø	2198	24
72	WIM Silje Bjerke 1911	2196	34 2216
73	Aryan Tari Asker	2195	67 2224
74	FM Dag Madsen Trondheim	2194	0 2265
74	Alf Roger Andersen Akademisk	2194	-15 2206
76	Joachim B. Nilsen Bergens	2192	-20 2206
77	Pål Royset Tromsø	2189	29 2220
78	Peter Flermoen Harstad	2187	24 2196
79	FM Gustav Gudbrandsen Akademisk	2186	0 2235
80	Helge Gundersen Randaberg	2185	0 2212

Tøffe tak i Europacupen

Oslo Schakelskaps lag samlet under europacupen. (Foto: Jon Børresen)

Tross toppede lag ble det heller ikke i år norsk suksess i europacupen for klubbtag.

Av Kristian Trygstad

Europacupen ble spilt i den slovenske byen Rogaska Slatina. Oslo Schakelskap stilte som i fjor med lag både i åpen klasse og i kvinneklassen, mens Asker nok en gang slo følge med oss ut i Europa.

Lesere som aldri har hørt om Rogaska Slatina må være unnskyldt. Byen består strengt tatt bare av tre hoteller og en restaurant, så i år lå alt til rette for fullt fokus på sjakken. Spilleforholdene var ikke like optimale. Europacupen for klubbtag er en av årets sterkeste lagturneringer, og mye av sjarmen med turneringen er at amatørerne kan møte kjente fra andre lag og se verdenstopperne i aksjon. Det ble imidlertid vanskelig i år, siden lagene var fordelt over tre relativt små lokaler. Når rommene i tillegg ble svært varme og fylt med en umiskjennelig sjakkspillerlukt kort tid ut i spilleseksjonene, tar en stakkars nordboer seg i å lengte hjem.

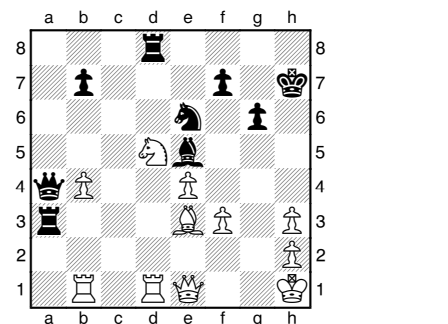
Sterke lag i sterk turnering

Trass i noen små hindre på veien var det en optimistisk gjeng som gjorde seg klar til å vise at norsk sjakk er på full fart opp mot toppen. OSS-laget i åpen klasse hadde et rekordhøyt ratingsnitt på 2464, Asker stilte nærmest toppet, og OSS-laget i

kvinneklassen besto av flere av spillerne på det norske laget i EM for landslag senere i høst. En uke senere ga resultatlisten den ubarmhjertige fasiten. OSS-laget i åpen klasse ble nr 21, noen plasser lavere enn forhåndsrangeringen. Asker ble nr 36, mens OSS' kvinnelag endte sist etter å ha bukket under mot overmakten i en svært sterk kvinneklass.

Som alltid forteller ikke sluttresultatet hele sannheten. Underveis hadde alle lag sjansen til flere poeng, og marginene var sjelden i de norske lagenes favør. I fjerde runde mot sterke A DAN DZO & PGMB med ratingsnitt på 2659 hadde for eksempel OSS gode sjanser til å ta et lagpoeng. Det som skjedde, er imidlertid symptomatisk for turneringen. Gode sjanser ble spolert, se blant annet hva som skjedde i partiet til Daniel Kovachev:

Daniel Jakobsen Kovachev - Boris Savtsjenko

Vi går inn i partiet rett før tidskontrollen ved 40 trekk. Daniel har utspilt sin sterke motstander fullstendig, og har nå klar fordel. Han har imidlertid brukt mye tid, og i en såpass komplisert stilling er det lett å trå feil.

33...Kg7 34.f4 Lb8 35.f5 Hittil har Daniel spilt den beste fortsettelsen, og analysene etter partiet viste at svart er forlagt. Men i praktisk spill er det ikke alltid det går som det skal. Savchenko ser at hvits konge også er utsatt, og satser på en kontring.

35...Dc2 36.Lg1 ...og Daniel trår feil. **36.Lh6+** hadde avgjort på direkten, for eksempel **36...Kxh6 37.Dh4+ Kg7 38.f6+ Kg8 39.Se7+ Kf8 40.Dh8#**

36...Sg5 Dette er faktisk en alvorlig feil fra svarts side. Han burde benyttet anledningen til å kvitte seg med hvits springer på d5 med **36...Txd5**.

37.f6+ Kf8 38.Sf4 Her hadde Daniel enda en sjanse til å avgjøre med **38.Lc5+ Ke8 39.Td2** som tvinger svarts dronning bort fra trusselen mot e4-bonden, slik at hvit kan få dronningen med i angrepet med dødelige trusler: **39...Da4 40.Dh4**.

38...Te8 39.Dh4 Nå fungerer imidlertid ikke dette...

39...Dxe4+ og svart hadde reddet seg ut av tidsnøden med klar fordel som han sikkert førte til seier. **0-1**

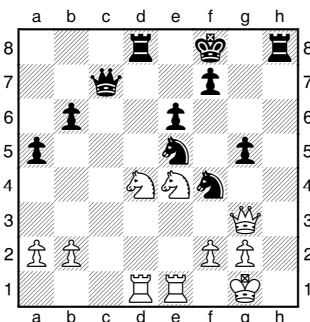
Berge storspiller

Selv om ingen av lagene imponerte, var det enkeltpillere som gjorde en god turnering. GM Berge Østenstad fortsatte storspillet fra Landturneringen og bet godt fra seg på Askers førstebord. Berge endte med 4,5 poeng av 6 og en ratingprestasjon på 2673. I siste runde knuste han sterke Sam Collins.

Ingen storturnering for Asker sjakkklubb, men på førstebord imponerte Berge Østenstad. En god oppladning for Østenstad før stikkampen om NM-tittelen mot Frode Elsness i desember. (Foto: Tarjei J. Svensen)

Sam E. Collins – Berge Østenstad

I en skarp franskvariant har Berge vist hvor godt han manøvrerer i slike stillinger, og han har aktive offiserer og angrepssjanser på kongefløyen. Hvit fristet lykken ved å spise materiell med **25.Dxg5**, men Berge straffet grådigheten brutalt.

25...Sh3+ 26.gxh3 Tg8 og damen rødmer. Collins prøvde å grise det til med **27.f4**, men ble møtt med nye kølleslag.

27...Txd4 28.Txd4 Sf3+ Den totale ydmykelse. Det er sjelden man

ser springergaffer på kongen og alle de tunge offiserene.

29.Kf2 Sxg5 30.Sxg5 Txxg5 31.fxg5 Dh2+ En liten skjønnhetsfeil. **31...Dc5** fulgt av **32...e5** hadde avgjort på direkten.

32.Ke3 Hvit ser ikke sin sjanse. **32.Kf3** hadde gitt bedre sjanser til å kjempe, men Berge har fortsatt klar fordel etter **32...Dxh3+**.

32...Dg3+ 33.Ke2 De5+ Det faller et tårn, derfor **0-1**

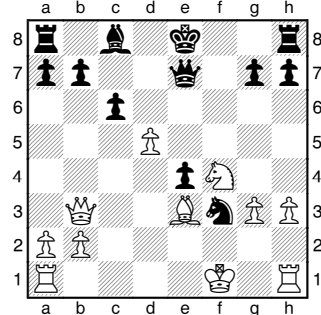
Askers andrebord, Jonathan Tisdall viste også glimt av storhet og endte med en sterk ratingprestasjon på 2572.

Johannessen i slaget

For OSS var det hyggelig at GM Leif Erlend Johannessen, IM Nicolai Getz og FM Ørnulf Stubberud plukket godt med poeng. Leffi holdt superstormestrene Anish Giri (2722) og Jurij Kryvorutjsko (2666) til remis uten problemer, og i

sjette runde kjørte han over sin nederlandske motstander.

Robin Swinkels – L. Johannessen

Når vi går inn i partiet, har allerede noe gått fryktelig galt for hvit. Han er bonde under og kongen er lettkledd og sårbar for hvite trusler. Leif Erlend avgjør med kirurgisk presisjon.

18...g5 Hvits springer på f4 ga kongen beskyttelse. Derfor må den bort.

19.Se2 Df7 Svart truer nå en skummel avdekkersjakk som hvit må ta hensyn til.

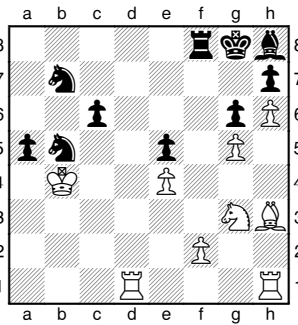
20.Kg2 0–0 Nesten alle svarts brikker er med i angrepet. Hvit bukket nå under for presset.

21.Thf1 Lxh3+ og hvit ga opp. Etter 22. Kxh3 matter svart med 22...Dh5+ fulgt av 23...Dh2. Slike seiere med svart smaker godt i lagmatcher! **0–1**

Yerazik imponerer

I kvinneklassen viste Yerazik Khachatourian at hun er en farlig motstander så lenge hun har kontroll på tiden. Avslutningen i tredje runde var effektiv.

Irina Tsjelusjkina – Yerazik Khachatourian

I et parti hvor begge har spilt ambisiøst, har Yerazik ofret en kvalitet og låst løperen inne på h8. Til gjengjeld har hun angrepssjanser mot den hvite kongen som er på tur på dronningfløyen. Med sitt siste trekk 33...a5+ legger Yerazik en djevlesk felle som hvit faller rett i.

34.Kc4 Nå er hvit fortapt. **34.Kb3** var nødvendig, men svart har kompensasjon for det ofrede materiellet etter **34...Tf3+ 35.Kb2 Txf2+ 36.Kc1 Sd4** med en svært uklar stilling. I partiet blir derimot hvits konge svært kort i skjæret etter **34...Tf3** med den knusende trusselen **35...Tc3** matt. Hvit prøvde **35.Td3**, men Yerazik fant den knusende avledningsmanøveren **35...S7d6+ 36.Txd6 Tc3#**. Vakkert! **0–1**

En avslappet Leif Erlend Johannessen med nok et godt resultat. (Foto: Tarjei J. Svensen)

Yerazik Khachatourian imponerte i Europacupen. (Foto: Tarjei J. Svensen)

Europacupen for klubblag 2011 Slovenia, 24. september - 2. oktober

Åpen klasse (62 lag, 7 runder, 6 bord)

1. St Petersburg 13 lagpoeng / 31,5 partipoeng (Svidler, Vituogov, Movsesian, Efimenko, Zvjaginsev, Khairullin, Matlakov)

21. Oslo Schakselkap 8 / 21 (Jon L. Hammer 3/6, Emanuel Berg 2,5/6, Leif E. Johannessen 2,5/4, Nicolai Getz 4/6, Andreas Moen 1,5/5, Kristian Trygstad 1/5, Daniel Kovachev 3/5, Ørnulf Stubberud 3,5/5)

36. Asker Sjakklubb 6 / 22,5 (Berge Østenstad 4,5/6, Jonathan Tisdall 2,5/4, Carl Fr. Ekeberg 2/5, Aryan Tari 3/7, Jøran Aulin-Jansson 2,5/7, Åsmund Hammerstad 4/7, Bruce Diesen 4/6)

Kvinneklassen (11 lag, 7 runder, 4 bord)

1. AVS, Russland 12 / 18,5 (Stefanova, Lahno, Cmilyte, Pogonina, M. Muzytsjuk)

11. OSS 2 / 5 (Sylvia Johnsen 0/6, Marie Frank-Nielsen 0,5/6, Yerazik Khachatourian 2/6, Ellisiv Reppen 0,5/6)

Jubilerer og kombinerer

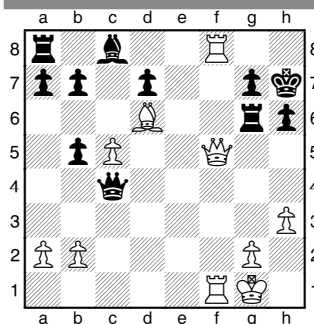
Ole Christian Moen (60 år den 10. oktober) har vært blant landets beste sjakkspillere i mer enn 40 år. Gjennombruddet på toppnivå var seieren i junior-NM 1970. Fire år senere debuterte han på det norske OL-laget, og samme år tok han sitt første NM-gull med Oslo Schakselkap (OSS). Det var langt fra det siste: I perioden 1977 til 1989 vant Moen ti gullmedaljer med OSS! På sine 41(!) starter i Landsturneringen har han flere sølvmedaljer i øverste klasse, blant annet fra NM 1980 (se tabell i Norsk Sjakkblad 4/2011).

Ved siden av bedriftene ved sjakkbrettet, er Ole Christian Moen en kjent sjakkorganisasør. Som turneringsarrangør og tillitsvalgt har han bidratt mer enn de fleste til sjakkens utbredelse her til lands. Han har til og med tatt saken i egne hender. Sønnen Andreas Moen (32) er etablert elitespiller - og deltok i år på sin landsturnering nr 25.

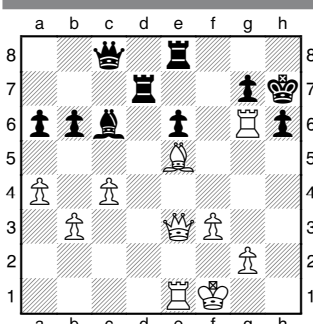

Finner du Ole Christian Moens stjernetrekk?

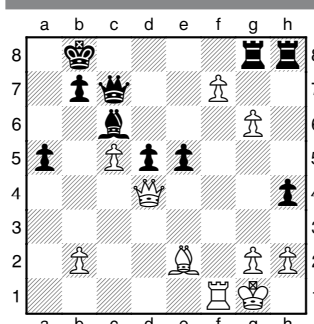
Nr. 1: Hvit trekker

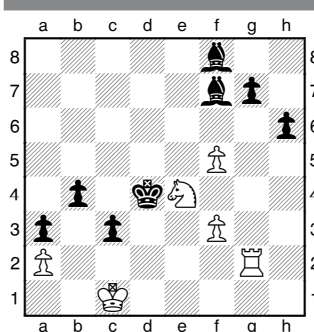
Nr. 2: Hvit trekker

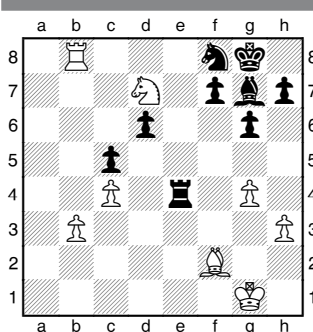
Nr. 3: Hvit trekker

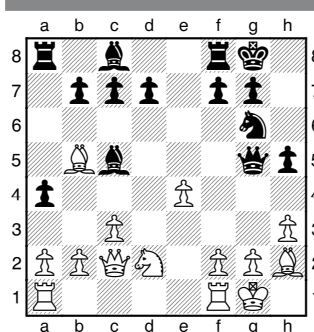
Nr. 4: Svart trekker

Nr. 5: Hvit trekker

Nr. 6: Svart trekker

Nytt innen sjakk

Av Kim Astrup

1001 Deadly Checkmates
av John Nunn
Gambit 2011, 304 sider

John Nunn er av vår tids ledende sjakkbokforfattere, og har vært det de siste 30 årene. Hver gang denne mannen gir ut en bok, så er det en sjakkelig begivenhet.

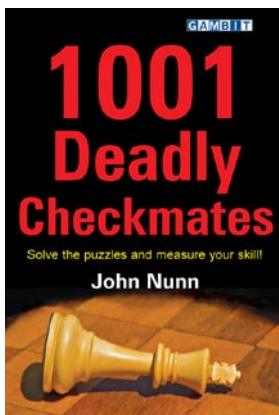
Nunns siste bok er en oppgavebok viet utelukkende til mattkombinasjoner. I boken får du prøve deg på 1001 oppgaver fra det enkle til det svært vanskelige (hver oppgave er angitt med vanskelighetsgrad, som varierer fra 1 til 5).

Hver oppgave gis et bestemt antall poeng, slik at du kan måle din egen styrke og utvikling. Her er ingen obskure og konstruerte oppgaver, alle er hentet fra praktisk spill, hvilket også understreker temaets praktiske relevans (for lesere som er opptatt av problemsjakk anbefales John Nunns briljante bok *Solving in Style*). Over 95 prosent av posisjonene er fra år 2000 eller senere slik at boka også er relevant for dem som har lest tidligere oppgavebøker om emnet.

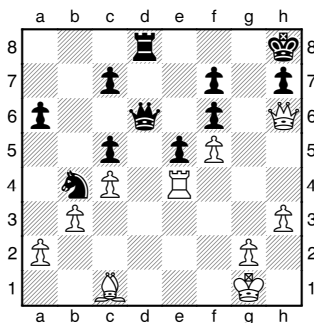
Nyttig for alle

Jeg må innrømme at jeg var litt skeptisk i begynnelsen til en bok utelukkende om mattkombinasjoner. Hvor nyttig er dette i praktisk sjakk? Jeg tenkte at når stillingen min blir så god at den er moden for en mattkombinasjon, skulle jeg alltid klare å finne kombinasjonen over brettet.

Etter å ha lest boken er jeg blitt overbevist om at temaet er langt viktigere og mer komplisert enn jeg trodde, og

det er ikke er gitt at om sjansen skulle oppstå i et parti, så griper man den. Enkle mattkombinasjoner kan selv gå sterke stormestere hus forbi. Her er et illustrerende eksempel fra boken:

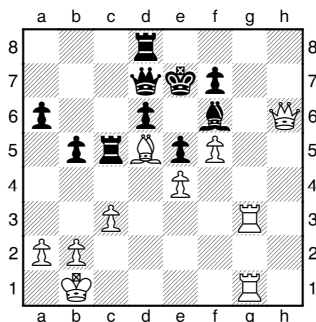
Eksempelet er hentet fra Nunn - Portisch i World Cup i 1988. Sort er i trekket og hvits initiativ ser ved første øyekast ikke altfor truende ut. Portisch spilte **32...Tg8**. Sort ser ut til å ha ting under kontroll, men fikk seg en meget ubehagelig overraskelse.

Nunn erindrings i boken: "I crashed through with **33.Dxh7+**! and for a moment Portisch looked stunned. At first he couldn't see the point of the queen sacrifice; then he realized that it was a forced mate..."

Når stormestere på verdenselitenivå kan overse enkle mattkombinasjoner, er det gode sjanser for at det også gjelder for oss andre dødelige.

For alle nivåer

Mange mattkombinasjoner er definitivt ikke trivielle. Nedenfor er et annet illustrerende eksempel fra Lutz - Ftacnik.

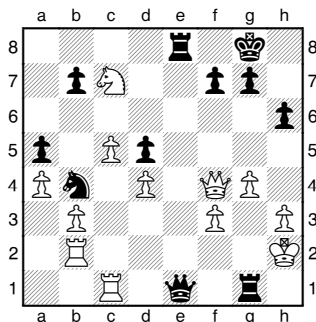

Hva gjør hvit?

Løsning til slutt i anmeldelsen!

Til eget bruk

Etter at jeg hadde lest boka havnet jeg i følgende situasjon i et hurtig-sjakkparti:

Mitt siste trekk var **De1**, som jeg trodde skulle vinne lett i tidsnøden, men min motstander svarte med **Tc3-Tc1**, og plutselig var det ikke så lett å vinne allikevel. Først tenkte jeg at motstanderen min hadde gjort en feberredning og at jeg måtte nøye meg med evig sjakk, men etter å ha sett på stillingen en stund oppdaget jeg til slutt mattkombinasjonen:

1...Th1+! **2.Kg2 Sd3!!** Et artig trekk. Springerer gaffer tre tunge offiserer samtidig, men hovedpoenget er å ta flutktfeltet f2 fra kongen.

3.Txe1 Texe1! **4.Dd2** Alle andre trekk taper også.

4...Teg1 matt.

Et mesterverk

Nunn går grundig til verks, og behandler alle aspekter av mattkombinasjoner. Dette har resultert i 17 kapitler, som

understreker hvor komplekst og mangefasettert temaet er.

Å jobbe med mattkombinasjoner kan sammenlignes med en spiss som terper på avslutninger. Ved å jobbe seg gjennom disse oppgavene vil man helt klart bli en farlig avslutter. De mer komplekse oppgavene (vanskelighetsgrad 4 og 5 i boken) vil være meget egnet og underholdende materiale for å trene opp regneferdighetene.

Boken henvender seg primært til klubbspillere (ratingstyrke opp til cirka 2200),

og i så måte vil jeg si at Nunn har lykket seg i å skrive en usedvanlig underholdende og instruktiv bok om et praktisk viktig tema.

Nok et mesterverk fra John Nunn!

PS! Klarte du oppgaven fra Lutz - Ftacnik? Lutz spilte det briljante **1.Dxf6+!! Kxf6 2.Tg6+! fxc6 3.Txc6+ Ke7 4.f6+ 1-0** Det blir matt i neste trekk med **5.Tg8#**. Oppgaven hadde vanskelighetsgrad 5 av 5.

Fornøyd med VM-endring

Det skal ikke være lett å kåre en verdensmester i sjakk. VM-systemet forandres stadig, og blant andre Magnus Carlsen har boikottet det nåværende systemet fordi han mener det er urettferdig og for mange tilfeldigheter. Nå er systemet forandret igjen, kanskje i et forsøk på å få med blant andre Carlsen?

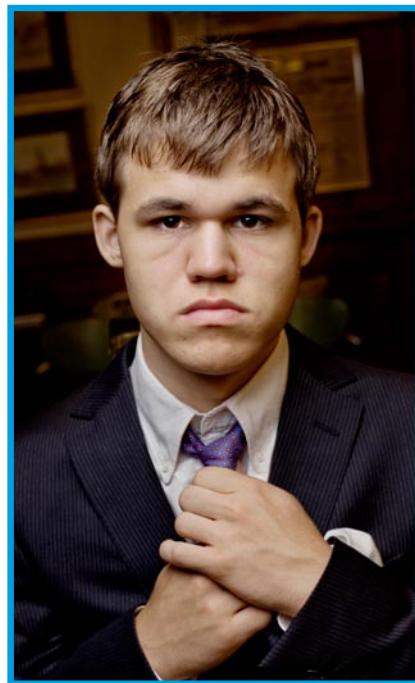
Slik ser systemet ut til å bli i neste VM-syklus, som skal kåre verdensmesteren i 2013: Det skal spilles en kandidatturnering istedenfor kandidatmatchene som har vært tidligere. Turneringen skal bestå av åtte spillere som møter hverandre to ganger. Turneringen skal spilles i andre halvdel av 2012, og vinneren er kvalifisert for VM-match mot den regjerende mester (Vishy Anand eller Boris Gelfand) i 2013.

De åtte deltakerne i kandidatturneringen 2012 blir:

- Peter Svidler, Aleksander Grisjtsjuk og Vasilij Ivantsjuk, som ble de tre beste i VM-cupen som ble spilt i september (se side 14).
- De tre høyest ratede basert på ratingtallene fra juli 2011 og januar 2012. Dette ser for øyeblikket ut til å bli Magnus Carlsen, Levon Aronjan og Vladimir Kramnik.
- Taperen av VM-matchen i 2012 (Anand eller Gelfand).
- En spiller med rating over 2700 som velges ut av arrangøren.

Med dette nye VM-systemet ser det lyst ut i forhold til å få en nordmann med i kampen om å bli verdensmester.

- Magnus er fornøyd med at det blir turnering og han ønsker i utgangspunktet å være med, forteller Magnus Carlens manager Espen Agdestein til Norsk Sjakkblad. - Endelig beslutning vil imidlertid ikke tas før alle detaljer rundt kontrakt, spillested, tidspunkt etc er avklart, sier Agdestein.

Magnus Carlsen vurderer sterkt å spille for VM-tittelen i 2013 med det nye VM-systemet. (Foto: Daniel S. Lauten)

Tromsø 2014

CHESS OLYMPIAD
TROMSØ 2014

Sjakk-OL i bilbutikk?

- Biltrend er et veldig godt alternativ.

Børge Robertsen,
daglig leder Tromsø
2014

Den planlagte havneterminalen som skulle være spillelokale for Sjakk-OL i 2014, har møtt store protester hos Riksantikvaren. Kanskje må Sjakk-OL flyttes til bilbutikken Biltrend.

Av Silje Bjerke

Alt så greit ut da både politikere og utbyggere i Tromsø ble enige om utformingen av den nye havneterminalen, som skulle være arena for Sjakk-OL i Tromsø i 2014. Men så kom Riksantikvaren inn i bildet.

- Riksantikvaren mener at havneterminalen strider mot kulturminneloven, fordi den sperrer utsikten til kirken, forteller

daglig leder i Tromsø 2014, Børge Robertsen. - Riksantikvaren og Tromsø kommune klarte ikke å bli enige, og saken skal derfor behandles i Miljøverndepartementet. Denne prosessen kan ta tid, og er utenfor vår kontroll, sier Robertsen.

- Arbeidet med havneterminalen må startes i juni 2012 for at alt skal være ferdig i tide. Hvis saken ikke er avklart til da, må vi satse på Biltrend i stedet, fortsetter Robertsen.

Han ser imidlertid ikke på dette som noe stort problem.

- Biltrend er et veldig godt alternativ. Det er Skandinavias største bilbutikk, den er nyoppusset og veldig moderne. Den er faktisk større enn havneterminalen, så det blir eventuelt veldig bra, sier han.

- Skaper dette problemer i forhold til økonomien for Tromsø 2014?

- Jeg vet ikke hva prisen eventuelt vil bli, men jeg regner med at vi kan få til en god avtale, sier Robertsen.

- Hva sier verdenssjakkforbundet FIDE til at mesterskapet eventuelt blir flyttet?

- Vi har ikke diskutert dette med FIDE, men jeg tror det er uproblematisk, sier den daglige lederen.

Omfattende strategiarbeid

- Hva skjer ellers i forberedelsene til OL?

- Vi har tidligere opprettet fem arbeidsgrupper som nå utarbeider en overordnet strategi for planlegging og gjennomføring av mesterskapet. 45 personer er involvert i dette arbeidet, de fleste fra de største institusjonene i Tromsø by, forteller Robertsen.

- De fem strategigruppene er "Sjakk", "Kultur", "Logistikk", "Sponsor" og "Kommunikasjon", fortsetter han. - Strategien til hver av gruppene skal være ferdig før jul, og basert på dette arbeidet skal vi lage handlingsplaner, gjøre prioriteringer og vite hvordan vi skal bruke ressursene våre.

- Vi har også utarbeidet en visjon:

"Sjakk-OL 2014 i Tromsø skal engasjere, utvikle og skape gode møter mellom mennesker."

- Verdiene knyttet til denne visjonen er "smart, lekende og varm".

- Strategiene, visjonen og verdiene blir retningsgivende for vårt videre arbeid, sier Robertsen.

- Hva betyr dette rent konkret?

- Visjonen sier at vi skal *utvikle*, dette betyr for eksempel at vi skal utvikle nye sjakkspillere ved å synliggjøre sjakk for barn, jobbe med sjakk i skolen, og vi skal utvikle kompetanse, utvikle arrangementer i Tromsø by og utvikle norsk sjakk.

- Vi skal *engasjere*, for eksempel ved å gi flere et forhold til sjakk, både politikere og mannen i gata, få publikum til arrangementet, skape internasjonalt engasjement og så videre.

- Så skal vi *skape gode møter mellom mennesker*. Det kom-

President Jøran Aulin-Jansson og hans strategigruppe planlegger "en ordentlig fest i fjorten dager". (Begge foto: Tromsø 2014)

mer 150 nasjoner til Tromsø i 2014, og disse vil ha noe mer enn bare sjakk, og det skal vi gi dem. Vi skal være et flott vertskap som tar godt i mot alle, med mange fine sidearrangementer, forteller Robertsen.

I strategigruppen "Sjakk", sitter Jøran Aulin-Jansson, Morten Sand og Kristian Trygstad.

- Vi er i den avsluttende fasen nå, forteller Norges Sjakkforbunds president Aulin-Jansson. - Nå skal vårt resultat flettes inn i de andre strategigruppene. Av nøkkelord for vårt strategiarbeid kan jeg nevne engasjement, sportslig interessant, synergier, sjakk i skolen, sidearrangementer i massevis, økt status hos sponsor og myndighetene, og sist, men ikke minst, en ordentlig fest i fjorten dager, sier presidenten.

Arbeid mot sponsorer

I tillegg til å ferdigsstille strategiarbeidet, skal det særlig jobbes mot sponsorer i tiden framover, forteller Robertsen.

- Vi har fått inn profesjonelle krefter som legger en sponsorstrategi, og så skal vi intensivere arbeidet med å finne flere sponsorer på nyåret. Vi må også avklare arenaen, men akkurat nå er det utenfor våre hender, sier Børge Robertsen. ■

Sjetteplass i Norden

Per Ofstad tok en sterk sjetteplass i Nordisk mesterskap for seniorer, som ble spilt på Reykjavik i september. Nordisk mester ble FM Jørn Sloth fra Danmark, foran stormesterne Yrjö Rantanen (Finland) og Fridrik Olafsson (Island). Det var 52 deltakere i mesterskapet for spillere over 59 år, hvorav 11 nordmenn.

Carlsen i slaget

Med Magnus som verdensener og storesøster Ellen på kvinnelandslaget, er det liten tvil om at Øen Carlsen er en god sjakkfamilie. Nå melder også lillesøster Ingrid (17) seg på i kampen om en norsk landslagsplass. Siden forrige ratingliste har hun gått opp sterke 216 poeng! Fortsetter hun i dette tempoet, er det ikke lenge til Carlsen nr 3 er å se på Norges landslag.

Glimrende av Gullaksen

IM Eirik Gullaksen ser ut til å trives i turneringen Open de Sants i Barcelona, der han har gjort sterke resultater flere ganger tidligere. Slik også i år. Han tok 7 poeng på de 10 rundene i årets turnering, og hadde med det en ratingprestasjon på 2499. Dette ga 22. plass blant 343 deltakere, og seier i ratinggruppen 2300-2399. En annen nordmann som imponerte i Barcelona i august, var Pål Andreassen fra SOSS. Han endte med ratingprestasjon på 2284, nesten 200 poeng over egen rating.

Bergens med nye lokaler

Bergens Schakkklub har kjøpt nye lokaler i Bergen sentrum, og blir dermed den tredje norske sjakkklubben som eier egne lokaler. Klubbens leder Eirik Gullaksen kan fortelle at lokalene er på 140 m² og finansieres av banklån, bidrag fra medlemmene og bidrag fra Oluf Kavlie-Jørgensens sjakkfond. Lokalene er ennå ikke klare for bruk, ettersom de må omreguleres fra nærings- til forsamlingslokale. Det må også gjøres endel oppussing og ombygging. Det kommer mer om denne saken i neste nummer av Norsk Sjakkblad.

Stort...

EM-gull til Sverige og Kristiansund

Stormester Nils Grandelius har vært en viktig brikke på Kristiansunds eliteserielag. I september ble den 18-årige svensken europamester for ungdom (18 år og yngre). Nils tok sju poeng på de ni rundene, og havnet foran toer Marcel Kanarek (Polen) og treer Vadim Mojsejenko (Russland) på høyere ratingprestasjon.

Norges håp i denne klassen, IM Frode O. Urkedal havnet på 12. plass, sju plasser bak forhåndsrangeringen. Andre norske resultater:

Jenter U18:	54. Elise Forså, Tromsø
Åpen klasse U16:	58. Anders Thingstad, Hønefoss
Jenter U16:	64. Alise Haukenes, Hamar
Åpen klasse U14:	39. Lars Oskar Hauge, Oslo SS
Jenter U14:	42. Monika Machlik, Tromsø
Åpen klasse U12:	27. Sebastian Mihajlov, Oslo SS
Jenter U12:	83. Sara Næss, Tiger

(Foto: Calle Erlandsson)

Jensen østfoldmester

Arne Roger Jensen fra Sarpsborg (til høyre) gikk til topps i Østfoldmesterskapet i hurtigsjakk i Halden 24. september. Jensen tok åtte poeng på de ni rundene. På de neste plassene fulgte Jensens klubbkamerater Kristian Livendahl og Kenneth Hamre.

Myhrvold buskerudmester

Rune Myhrvold fra Hønefoss vant Åpent Buskerudmesterskap i lynsjakk 16. september med 10 av 11 poeng. Like bak endte bergenser Harald B. Borchgrevink med 9,5. Tredjeplassen tok NTG-elev Even Thingstad, også han fra arrangørklubben Hønefoss.

Sterkt av Hou Yifan

Kvinneverdensmester Hou Yifan har fått en perfekt start på FIDE Women's Grand Prix 2011-2012. Først vant 17-åringen klart i russiske Rostov, ett poeng foran Kateryna Lahno og med ratingprestasjon på 2697. Deretter var den kinesiske jenta suveren på hjemmebane i Shenzhen, også her med scoren 8 av 11 og ett poeng margin til nummer to (som denne gang var Anna Muzychuk). Hou Yifan ble stormester allerede som 14-åring, og det er ikke uten grunn at mange snakker om en ny Polgar. Kanskje kan hun til og med bli en ny Carlsen? *(Foto: Calle Erlandsson)*

Store kanoner i London

Et av høstsesongens høydepunkter på turneringsfronten er London Chess Classic, som spilles fra 3. til 12. desember. På startstrekken står fire britiske håp (Adams, Howell, McShane og Short) samt fem av sjakkverdens største stjerner: Magnus Carlsen, Vishy Anand, Vladimir Kramnik, Levon Aronjan og Hikaru Nakamura. De to foregående utgavene av stevnet i London endte med seier til Magnus, og arrangøren melder at de med en tredje triumf vil opphøye lomedølen fra Magnus (på latin "stor") til Maximus ("den største"). London, her kommer jeg!

...og smått

Store oppdrag for Karl-Johan Rist

Det er ikke bare på selve brettet at Norge gjør seg gjeldende som sjakknasjon. I fjor fikk Karl-Johan Rist det tunge oppdraget med å være dommer i Sjakk-OL, og der må Alta-karen ha gjort sine saker godt. Under VM-cupen i Sibir (se side 14) var Rist igjen dommer for verdenseliten, med kvartfinalen mellom tungvektene Vasilij Ivantsjuk og Teimour Radjabov som en av oppgavene.

Karl-Johan Rist innehar tittelen FIDE Arbitr, den nest øverste dommergraden. Med tanke på hans store oppdrag den siste tiden, er det grunn til å tro at 60-åringen vil ta steget opp til International Arbitr innen rimelig tid.

Dommer Karl-Johan Rist noterer i partiet mellom verdensstjerne Teimour Radjabov og Vasilij Ivantsjuk under VM-cupen i Sibir. (Foto: Arrangøren)

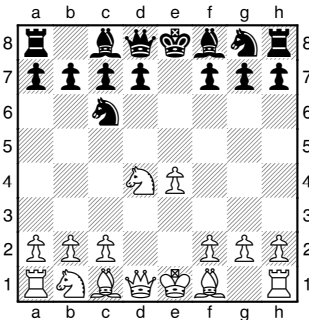
Åpning på 1-2-3

Skotsk åpning

1.e4 e5 2.Sf3 Sc6 3.d4 exd4

Andre trekk er svake. For eksempel 3... d6 4.dxe5 dxe5 5.Dxd8+ Kxd8 6.Lc4 og hvit har god stilling.

4.Sxd4

Dette er utgangsstillingen for skotsk åpning. Med 3.d4 ønsker hvit åpent spill med sjanser for taktikk og angrep. Hvis du foretrekker strategisk spill, bør du velge spansk (3.Lb5).

Et godt treningsråd er å bruke noen minutter på en gjennomgang av dine åpninger. Er det sammenheng mellom dine åpningstrekk og hva slags spill du ønsker å få?

Etter 4.Sxd4 har svart flere muligheter:

- A) 4...Sxd4
- B) 4...d6
- C) 4...Lc5
- D) 4...Lb4+
- E) 4...Sf6

A) 4...Sxd4?!

Et ganske vanlig trekk på klubbnivå.

Problemet er at hvit får en svært gunstig dronningplassering i sentrum. Med litt nøyaktig spill får hvit fordelaktig stilling.

5. Dxd4 Df6

Etter 5...d6 får svart en passiv stilling: 6.Sc3 Sf6 7.Lf4 Le7 8.0-0-0 og hvit har tatt føringen i partiet.

6.e5! Db6

Enda bedre for hvit er 6...Dc6 7.Sc3 med planen Sc3-d5.

7.Dxb6!

For angrepsspillere kan det være en skuffelse å bytte dronning tidlig, men her er det nødvendig for å bevare fordelene.

7...axb6 8.Sc3

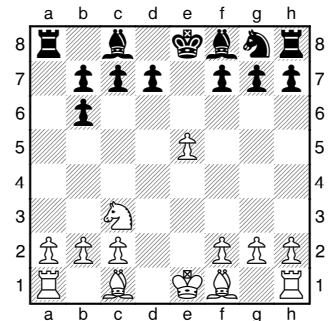

Navnet på åpningen stammer fra en post-sjakkmatch mellom London og Edinburgh i 1824-28. Etter at London-laget først hadde brukt åpningen med suksess, spilte også skottene 3.d4 - og vant kampen.

I den nye serien Åpning på 1-2-3 får du en gjennomgang av en sjakkåpning som skal gjøre deg i stand til å spille åpningen uten ytterligere studier.

Dette nummerets åpningsartikkel handler om skotsk åpning, en av Magnus Carlsens favoritter.

Artikkelen er skrevet av IM Torstein Bae.

Hvit har en solid fordel, med bedre bondestilling og mulighet for Sd5 eller Sb5 i neste trekk. Hvis svart spiller 8...c6 blir d6-feltet og b6-bonden svekket. Svart kan i stedet spille 8...Lb4, men da kommer helt enkelt 9.Ld2 og igjen er Sd5/Sb5 en ubehagelig trussel.

B) 4...d6

Også dette er et vanlig trekk på klubbnivå. Ulempen er at løperen på f8 blir lukket inne. Dermed får svart en litt passiv stilling. Det er likevel ikke helt enkelt å spille hvit. Etter noen mislykkede forsøk har jeg funnet ut hvordan hvit bør spille.

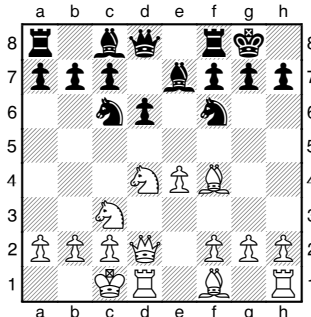
5.Sc3

5.Sxc6 er litt fristende, men dette byttet er faktisk fordelaktig for svart, som får kontroll over d5-feltet og åpen b-linje for tårnet.

5...Sf6 6.Lf4!

Mer naturlig er 6.Lg5, men etter 6...Le7 kan svart senere invitere til løperbytte med Sf6-d7. Et slikt bytte vil være bra for svart, som har en trang stilling og trenger mer plass for manøvrering. Hvis hvit etter Sf6-d7 flytter løperen på g5 tilbake til f4 eller e3, får svart til en gunstig omplassering med Le7-f6. Derfor er det bedre å sette løperen på f4 enn på g5.

6...Le7 7.Dd2 0-0 8.0-0-0

Med rokade til motsatte sider er bondestorm den riktige plan for begge parter (for hvit f3-g4-h4 og så videre, svart prøver å få til noe tilsvarende på dronningfløyen). I dette kappløpet har hvit det beste utgangspunktet. En mulig fortsettelse: **8...Ld7 9.f3 Te8 10.g4** Hvit har gode angrepssjanser og kan fortsette med Sf5, h4-h5 og/eller g5. Stillingen etter 10.g4 er uten tvil fordelaktig for hvit.

C) 4...Lc5

Det første av hovedtrekkene (den andre hovedvarianten er 4...Sf6).

5.Le3

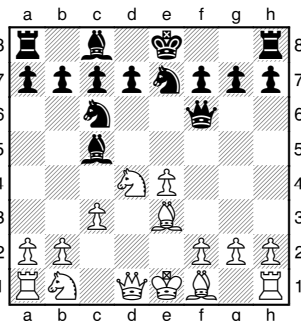
Truer Sxc6 med offisersvinst.

Etter 4...Lc5 5.Le3 truer hvit å vinne en offiser med 6.Sxc6. Husk denne muligheten - her er det mange svartspillere som har tabbet seg ut!

Etter 5...d6? 6.Sxc6 bxc6 7.Lxc5 dxc5 8.Dxd8+ Kxd8 har hvit en vunnet stilling, tross materiell likhet. Hvis 5...Lb6 6.Sf5! Lxe3 7.Sxe3 Sf6 8.Sc3 har hvit kontroll over det viktige d5-feltet og dermed fordel. Derfor:

5...Df6 6.c3 Sge7

7.Lc4 0-0

Det litt overraskende 7...Se5 er faktisk det mest spilte trekket. Svart ønsker å gjennomføre en omplassering av brikene før hvit har fullført utviklingen. 8.Le2 Dg6 9.0-0 d6 10.f3

(10.f4 Dxe4 11.Lf2 ble spilt av Magnus Carlsen mot Peter Leko i 2009. Magnus vant partiet, men svart har antakelig minst likt spill etter bondeofferet.)

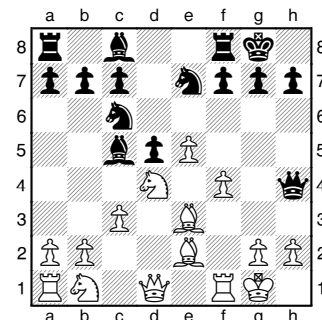
10...0-0 11.Sd2 d5 Svart bør foreta seg noe, ellers blir det helt enkelt en litt bedre stilling for hvit, som har overtaket i sentrum. For eksempel 11...

Lb6 12.Sc4 Sxc4 13.Lxc4 og hvit har en liten fordel.

12.Kh1 dxe4 13.fxe4 Lg4 14.Lf4 Lxe2 15.Dxe2 Ld6 16.Lxe5 Lxe5 17.S2f3 Lxd4 18.cxd4 med en liten fordel for hvit (først spilt i Kindermann-Mikhailtsjisin, 1992).

8.0-0 Se5 9.Le2 Hvis nå 9...Sg6 følger 10.f4! med fordel til hvit. Forskjellen fra forrige variant (7...Se5) er at svart har tatt rokade i stedet for å spille Df6-g6. Dermed er ikke Dg6xe4 mulig som svar på f2-f4.

9...d5 10.f4 S5c6 11.e5 Dh4

12.Dd2 Med planen Sxc6. Hvit har nå en liten fordel, for eksempel **12...Lb6 13.Sb5 Lxe3+ 14.Dxe3 Sf5 15.Df2** og svart kan ikke bytte dronning siden c7-bonden går tapt.

I 1843 skrev den finsk-russiske mesteren Carl Jänisch at skotsk var den beste av alle åpninger, men på 1850-tallet tok spansk over. Først i 1990 ble åpningen igjen populær, etter at Garry Kasparov vant med skotsk i VM-kamp mot Anatolij Karpov.

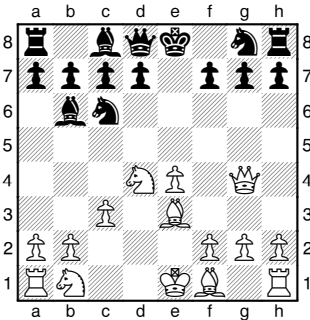

Med 3.d4 blir det åpent spill, med mange muligheter for offiserene. Den som spiller skotsk, må derfor ha et våkent øye for kombinasjoner.

D) 4...Lb4+

Et merkelig trekk som har blitt mer populært den siste tiden. Poenget er å få en fordelaktig versjon av varianten 4...Lc5 5.Le3 Lb6 (se over): 4...Lb4+ 5.c3 Lc5 6.Le3 Lb6 7.Sf5 Lxe3 8.Sxe3 Sf6 og nå er ikke lenger Sb1-c3 mulig. Godt tenkt ut – men hvit har andre muligheter!

5.c3 Lc5 6.Le3 Lb6 7.Dg4

Setter fingeren på svarts ømme punkt - g7.

7...Df6

7...g6 er en ganske alvorlig svekkelse av den svarte kongefløyen. 8.Sd2 Sge7 9.Dh4 med fordel og senere seier til hvit, Howell–Sokolov, 2009.

8.Dg3! Et friskt og sterkt bondeoffer!

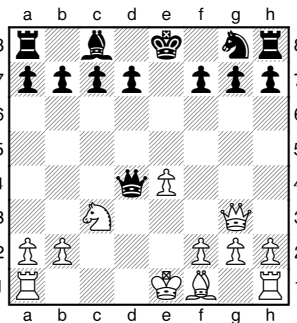
8...Sxd4

Eller 8...d6 9.Le2! Sge7?!

(9...Sxd4 10.cxd4 Lxd4 11.Lxd4 Dxd4 12.Sc3 Se7 13.Td1 og hvit har litt bedre sjanser.)

10.Sb5! Lxe3 11.Dxe3 med stor fordel til hvit.

9.cxd4 Lxd4 10.Lxd4 Dxd4 11.Sc3

Hvit har en meget lovende angrepsstilling. 11...Se7 12.Dxc7 er klart bedre for hvit, men svart har problemer med finne noe bedre. For eksempel 11...d6 12.Td1 De5 13.f4! De7 14.Sd5! Dxe4+ 15.Le2 og svart skal få kjørt seg skikkelig.

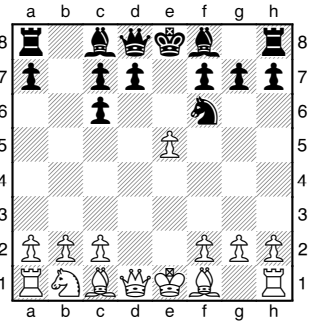
E) 4...Sf6

Nå gir ikke 5.Sc3 Lb4 noen fordel til hvit. Derfor spiller vi heller:

5.Sxc6! bxc6

Ikke 5...dxc6 6.Dxd8+ og hvit har en stor strategisk fordel med sin bondeovervekt på kongefløyen. Den svarte majoriteten på dronningfløyen er nærmest verdiløs på grunn av dobbeltbonden.

6.e5!

Her gjelder det å smi mens jernet er varmt. Svart har få problemer etter 6.Ld3 d5.

6...De7

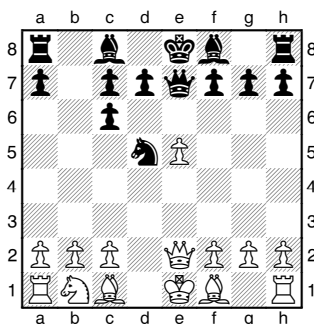
I utgangspunktet har hvit fordel på grunn av bedre bondestilling. Poenget med 6...De7 er å skape en mer ubalansert og taktisk stilling gjennom å tvinge hvit til å spille det klomsete trekket De2. Ulempen er at også svarts dronning står i veien for videre utvikling av kongefløyen.

6...Sd5 7.c4 Sb6 8.Ld3 er fordelaktig for hvit. En springer på b6 er nesten alltid dårlig plassert. Det gjelder også her.

7.De2 Sd5

Et viktig strategisk poeng i varianten med 4...Sf6 er at svart kan få to dårlig plasserte offiserer på a6 (løper) og b6 (springer). På grunn av dette kan hvit noen ganger få fordel selv om bonden på e5 går tapt.

Hovedfortsettelsen er nå 8.c4 La6. Dette fører til veldig "teoritugt" spill, der flere analyser strekker seg til trekk 30. Vi satser heller på et mindre spilt trekk, som har blitt brukt av stjernene Peter Svidler og Teimour Radjabov.

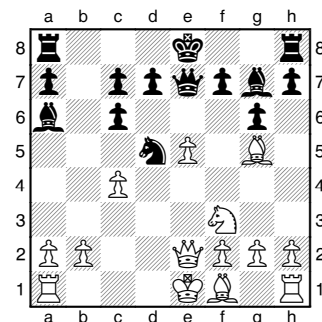
8.Sd2 g6

8...Sb4 med planen La6 er mulig, men hvit kommer godt ut med riktig spill: 9.Sf3 La6 10.c4 d5 11.a3! Lxc4 12.Dd1 Lxf1 13.Kxf1 Sa6 14.Da4 Sb8 15.Le3 De6 16.Tc1 og stillingen er litt bedre for hvit. Presset mot c6 gjør at den svarte springeren må bli stående på b8. Dermed får ikke svart fullført utviklingen. Hvits posisjonelle overtak mer enn oppveier bonden svart leder med.

9.Sf3 Lg7 10.c4 La6

10...Sb6 11.b3 0-0 12.Lg5 De6 13.g3 Te8 14.Lg2! Lxe5 15.Dxe5 Dxe5+ 16.Sxe5 Txe5+ 17.Le3 og tross bonde over til svart har hvit litt bedre sjanser. Et slikt bondeoffer er typisk i denne varianten: Hvit har kompensasjon på grunn av løperparet, bedre bondestilling og den dårlig plasserte hesten på b6.

11.Lg5

11...f6

Ikke 11...De6?? 12.exd5! og hvit vinner. Mulig er derimot 11...Db4+ 12.Dd2 Dxd2+ 13.Kxd2 Sb6 med en liten fordel til hvit. Kongen har en trygg på plass på c2.

12.exf6 Dxe2+ 13.Lxe2 Sxf6 14.0-0 Hvit har en liten fordel i sluttspillet på grunn av bedre bondestilling.

Denne artikkelen om skotsk åpning dekker på ingen måte alle muligheter (det er skrevet svære bøker om skotsk). På vanlig nivå tror jeg likevel de fleste vil få en god start på partiet dersom man kjenner trekkene jeg har angitt over. Lykke til!

Garry Kasparov har spilt skotsk 23 ganger som hvit, med 15 vinster og 8 remiser som resultat. Kasparovs ratingprestasjon med skotsk er hele 2938!

Garry Kasparov gjorde skotsk åpning til et av de mest populære svarene mot 1.e4 e5. Han vant mange knusende seire med sin dynamiske og aggressive spillestil.

Kasparovs tidligere elev Magnus Carlsen har latt seg inspirere og spiller stadig skotsk åpning, med meget gode resultater.

(Foto: Torstein Bae)

Dystert 100-års jubileum

Tap mot Aronian. Tap mot Kramnik. Tap mot Anand. Siste dag av Botvinniks jubileumsturnering ble en mørk dag for Magnus Carlsen.

Av Torbjørn R. Hansen

Det er i år 100 år siden Mikhail Botvinnik ble født. Den russiske giganten er den eneste som har blitt verdensmester tre ganger, og i årets jubileumsturnering var det også en god samling av verdensmestere. Eksverdensmester Vladimir Kramnik er fortsatt en gigant og det samme kan selvfølgelig sies om regjerende verdensmester Vishy Anand. De to siste på startstreken var Levon Aronjan og Magnus Carlsen. Hvis ingen av disse to en dag blir verdensmester skal jeg spise reisesjakkbrettet mitt.

Nå skal det sies at denne turneringen ikke var av de aller mest seriøse. For det første var det hurtigsjakk og for det andre kommenterte spillerne stillingen midtveis i partiet. Likevel er det mye prestisje i luften når disse fire duellantene skal gjøre opp seg i mellom.

Vi har sett Magnus banke disse spillerne før. Men denne gangen skulle vi oppleve en annerledes Magnus. Siste plass og 1,5 poeng opp til nestemann på tabellen sier sitt.

Tre tap på én dag

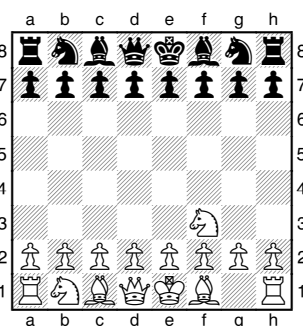
Første dag av turneringen resulterte i tre remiser for Magnus. Ut i fra stillingene han hadde underveis kunne det lett blitt flere poeng, og tilskuerne regnet med at poenghøsten skulle komme neste dag. Etter at andre dag var ferdigspilt satt den norske fanskaren utsultet og sturret med tomme blikk på PC-skjermen. Magnus hadde tapt alle partiene. En behagelig fordel ut fra åpningen mot Aronjan ble forvandlet til et mareritt der Magnus måtte forsvare seg med to kvaliteter mer. Dette tapet ble fulgt opp av en Magnus som i desperat poengnød gikk berserk mot Kramnik, men det var bare russeren som satt igjen med moroa. Fiaskoen ble fullført med kvalitetsbukk og smultring mot Anand. Anand vant for øvrig turneringen suverent foran

Kramnik og Aronian. Jeg antar denne resultatlisten vil motivere Magnus til en grusom revansj. Vi tar en titt på partiet mot Kramnik.

□ Vladimir Kramnik
■ Magnus Carlsen

1.Sf3

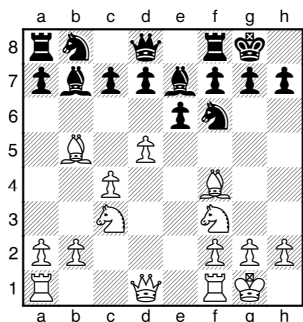
Kramnik pleier nesten alltid å starte med 1.Sf3 fulgt av 2.c4. Hvordan skal man skape noe liv mot Kramniks gjenomarbeidede åpningsrepertoar?

1...b5 Antagelig ikke på denne måten. Frode Elsness valgte samme løsning mot Øystein Hole for noen år siden, men heller ikke den gang var det noen suksess for svartspilleren. Valget skyldtes antagelig at Magnus var temmelig irritert etter å ha spilt bort en lovende stilling mot Aronjan i den forrige runden.

2.e4 Lb7 3.Lxb5 Kramnik velger den mest direkte fortsettelsen. Åpningen minner veldig om Orangutang (1.b4). Der skal 1...e5 2.Lb2 Lxb4 3.Lxe5 utligne veldig enkelt for svart, så med et tempo mer er det ikke overraskende at

hvit like enkelt får fordel i dette partiet.

3...Lxe4 4.0-0 Sf6 5.d4 e6 6.c4 Le7
7.Sc3 Lb7 8.d5 0-0 9.Lf4

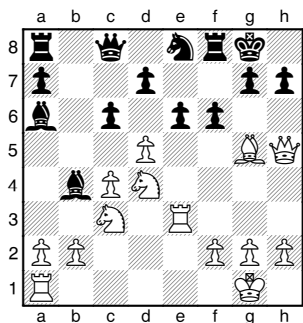
Hvit er så å si ferdig med å få alle brikkerne i gode posisjoner. Med dårlig utvikling og lite terreng er det ikke mye pent å si om svarts stilling. På dette tidspunktet var Magnus sine ambisjoner redusert til å komme helskinnet ut av åpningen.

- I hope to survive.

Magnus Carlsen etter åpningen under partiet mot Vladimir Kramnik.

9...Sa6 10.Te1 Dc8 11.Sd4 Lb4
12.Lg5 Se8 13.Te3 Hvit gjør seg klar til å svinge tårnet over til kongefløyen.

13...c6 14.Lxa6 Lxa6 15.Dh5 f6

(Begge foto: Leif Erlend Johannessen)

Enkel seier for Kramnik mot Carlsen.

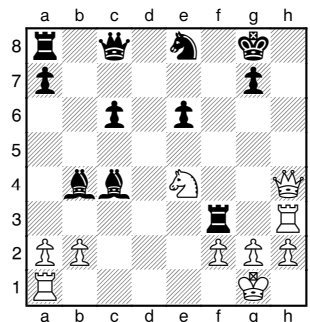
16.Th3! Et veldig naturlig offisersoffer. Med alle de svarte offiserene bortgjemt på kongefløyen er svart sjanseløs i det følgende overfallet. Her er det bare en spiller på banen.

16...fxg5 17.Dxh7+ Kf7 18.Dh5+ Kg8 19.Dh7+ Kf7 20.Se4 De to springerne står klare til å ta knekken på den svarte kongen.

20...Lxc4 21.Dh5+ Ke7 22.Dxg5+ Kf7 23.Dh5+ Ke7 24.Dg5+ Kf7 25.dxe6+ dxe6

Relativt best var 25...Lxe6, men heller ikke dette vil holdt lenge. Svarts problem er at det ikke finnes noen måte å bremse hvits angrep.

26.Sf3 Kg8 27.Dh4 Txf3

28.Dh7+ Svart ga opp siden hvit plukker med seg materiell og angrepet fosser videre. 1-0

Botvinnik Memorial, Moskva 3. - 4. september

Hurtigsjakk, seks runder, alle mot alle to ganger.

1. Vishy Anand, India	4,5 poeng
2. Levon Aronjan, Armenia	3 poeng
2. Vladimir Kramnik, Russland	3 poeng
4. Magnus Carlsen, Norge	1,5 poeng

Mer sjakk i skolen

(Foto: Heidi B. Bull-Gjertsen)

”Sjakk3er’n” fikk en fin, forsiktig start forrige sesong. Nå jobbes det på flere fronter for å få sjakk inn i skolen.

Av Silje Bjerke

Ungdommens og Norges Sjakkforbund fikk i 2009 tre millioner kroner fra Sparebankstiftelsen DNB Nor for å promotere sjakk i skolen, og siden august 2010 har prosjektleder Vibeke Ekeland Grønn jobbet fulltid med prosjektet. Hovedfokus har så langt vært på ”Sjakk3er’n”, et prosjekt der tredjeklassinger i hele Norge får utdelt sjakkutstyr og får en time med en instruktør, før de forbereder seg på egen hånd til kvalifiseringsturneringer og en stor landsfinale. Vibeke er greit fornøyd med det første året.

- Vi fikk en fin, forsiktig start. De fleste steder kom arbeidet i gang først i midten av januar i år, og vi hadde landsfinalen i slutten av mai. Til sammen fikk omtrent 1350 barn sjakkopplæring og sjakkmateriale gjennom Sjakk3er’n, og det ble arrangert kvalifiseringsturneringer i fire fylker. I landsfinalen deltok 67 barn fordelt på åtte klasser, forteller hun.

Vinnerne av finalen ble klasse 3A på Tromsdalen skole, der hele klassen hadde reist helt fra Tromsø til Oslo for å kjempe om den store gullkongen. Klassen har fått mye lokal oppmerksomhet etter seieren, med blant annet en sjekk fra ordfører Arild Hausberg på 5000 kroner som en ekstra påskjønnelse.

- I Tromsø har interessen vært enorm, forteller Vibeke. – Det er kjempegøy. 278 barn deltok i den lokale kvalifiseringsturneringen. Christian Grundekjøn i Tromsø sjakkklubb har reist rundt på skoler og fortalt om prosjektet.

- I det hele tatt er jeg veldig fornøyd med det som er gjort rundt om i Norge, sier Vibeke. - Flinke tillitsvalgte har lagt ned en stor innsats flere steder. Valget av tredjeklassinger som målgruppe var også meget bra. Dette var noe vi var spente på, fordi det var en del debatt rundt dette før oppstart. Men det har vist seg at tredjeklassingene er veldig åpne, uredde og mottagelige for nye ting.

- Er det noe dere ikke er så fornøyd med?

- Vi kunne selvfølgelig tenkt oss enda flere deltagere, sier Vibeke.

Prosjektet har fått nærmest utelukkende positiv mottakelse, både blant elever, lærere og tillitsvalgte i sjakkforbundene.

- Lærere og elever synes dette er morsomt å være med på. For de tillitsvalgte er det givende arbeid. Samtidig krever det mye tid og innsats. Dette er noe av det vi vil jobbe mer med framover: Å legge enda bedre til rette for de tillitsvalgte, med mer enkel informasjon, blant annet gjennom hjemmesiden vår, forteller Grønn.

- Hva har vært de største utfordringene for prosjektet?

- Det ligger ingen lønnsmidler i pengene fra Sparebankstiftelsen, dermed kan vi ikke lønne instruktører til å reise rundt. Det ville selvfølgelig gjort arbeidet mye enklere, men det har vi ikke mulighet til. Så den største utfordringen ligger i å få tak i nok instruktører som kan gjøre denne store jobben på lokalt plan, uten lønn, forteller prosjektlederen.

Flere fronter framover

I tillegg til arbeidet med Sjakk3ern, vil Grønn satse mer på lærerutdanning framover.

- Akkurat nå jobber vi med å legge om hjemmesiden vår. Det nye nettstedet, www.sjakkiskolen.no, skal inneholde tips og hjelp til lærere og instruktører, og gjøre det enkelt for alle som vil drive med sjakk på skolen. Vi skal også lage nyhetsbrev til lærerne som sendes ut jevnlig. I tillegg vil vi avholde instruktørkurs en del steder. Kursene skal være for lærere og SFO-ansatte, slik de har hatt god suksess med i Sverige, forteller Vibeke.

Sjakk3er'n, Sjakk4er'n og Sjakk5er'n

I oktober sendes invitasjonen til Sjakk3er'n til skoler, klubber og kretser. Planen er at alle kvalifiseringsturneringer blir avholdt i løpet av mars 2012. Den store finalen blir 12. mai.

For å holde på barna som begynte med Sjakk3er'n i år, vil det også være mulig å delta på Sjakk4er'n denne sesongen.

- Målet vårt er at barna driver med dette i tre år, da tror vi sjansen øker for at de melder seg inn i klubb og blir sjakkspillere. Derfor kan de som var med på Sjakk3er'n i forrige sesong, bli med på Sjakk4er'n nå. Neste år går de videre til Sjakk5er'n. Finalen for Sjakk3er'n og Sjakk4er'n blir samtidig, med samme opplegg, forteller Vibeke.

Turneringene er imidlertid bare en del av det større prosjektet, "Sjakk i

skolen". - Det overordnede målet er å få sjakk mest mulig i bruk i skolen. Sjakk i skolen skal bli en bevegelse, en merkevare, som gjør at skoler på sikt kontakter oss for å være en del av dette. Vi ser for oss at sjakk kan bli et valgfag i ungdomsskolen, at stadig flere spiller sjakk på SFO, at sjakk brukes i matteundervisningen, i klassens time, og så videre. Men alt dette tar tid. Sjakk3er'n-turneringene er en del av dette som motivasjon for lærere og elever, sier Vibeke.

- Hvordan skal dere nå disse lang-siktige målene?

- Vi skal utdanne lærere gjennom instruktørkursene. Så må vi bygge opp et nettverk i skoleadministrasjonen. Her har vi begynt et godt samarbeid med Trivselslederprosjektet, som 500-600 skoler benytter seg av. Trivselslederprosjektet kurser barn i å bli aktivitetsledere på skolen, og organiserer forskjellige aktiviteter i storefriminet. Blant aktivitetene er sjakk. Det blir delt ut 125 sett utebrikker til utvalgte skoler, og skolene forplikter seg til å male store sjakkbrett i skolegården. "Sjakk i skolen" betaler for utstyret, mens trivselslederprosjektet sørger for utdelingen. Her får vi mange nyttige kontakter i skoleetater rundt omkring, forteller Vibeke.

- Hva er målet den kommende sesongen?

- Klarer vi å doble deltakerantallet i Sjakk3er'n, er jeg godt fornøyd, sier Vibeke.

- Det spilles mye sjakk på skolene nå, selv om det kanskje ikke synes på USFs medlemstall ennå, sier Vibeke. - Det er utfordrende å jobbe med Sjakk3er'n, men samtidig er det så mye positivt. Vi bruker sjakk til inkludering, det gir bedre skoleresultater og har mange andre positive virkninger. Så jeg vil oppfordre alle til å gripe sjansen og involvere seg i prosjektet! avslutter prosjektlederen.

"Sjakk i skolen"

I november 2009 fikk sjakkforbundene tre millioner kroner fra Sparebankstiftelsen DNB Nor for å fremme sjakk i skolen.

På hjemmesiden www.sjakkiskolen.no kan du lese mer om hvordan det går med prosjektet.

Prosjektleder Vibeke Ekeland Grønn er fornøyd med starten på "Sjakk i skolen"-prosjektet, og jobber nå videre på flere fronter for å få sjakk inn i skolen. (Foto: Silje Bjerke)

Sjakk av topp klasse

Klasse 3A ved Tromsdalen skole gikk til topps i tidenes første Sjakk3er'n-turnering. Klassestyrer Trine Johansen (foran til venstre) er svært fornøyd med å ha fått sjakk inn i klassen.

Av Christian Grundekjøn

- Hvorfor ble dere med i Sjakk3er'n?

- I utgangspunktet visste vi lite om både sjakk og denne typen turneringer, forteller Johansen. - Men den sprudlende presentasjonen som ble holdt her på Tromsdalen fenget tredjeklassingene. Videre var det helt avgjørende at vi fikk utdelt brett og brikker. Dermed var det liten tvil om at vi ville være med for fullt og delta på Sjakk3er'n, sier klasseforstanderen.

- Hvordan forberedte klassen seg til å spille sin første sjakkturnering?

- Med unntak av en tre kvarters sjakkleksjon den siste uka før avreise, var det lek og moro som var sentralt i forberedelsen. Interessen og nysgjerrigheten gjorde det enkelt å forberede seg til turneringen. Under økter med fri aktivitet på timeplanen var det sjakkspilling som ble foretrukket av de fleste, og sånn sett kan man si at det var en indre motivasjon som lå til grunn for suksessen, sier Johansen.

- Hva synes elevene om å spille sjakk?

- Elevene anser nok sjakkspillingen mest som lek samt en fin avveksling i skolehverdagen. Lite tenker de over at denne aktiviteten kan kobles opp mot konkrete mål i læreplanen.

Sjakk kan være en nyttig aktivitet som kombinerer lek og læring, mener gullræren, som også understreker at sjakk er et spill som fremmer viktige verdier som høflighet og respekt for motstanderen.

- "Sjakk i skolen" er ment å være et sosialt prosjekt. Synes du at deltakelsen har styrket klassesamholdet?

- Så absolutt. Elevene har i enda sterkere grad forstått dette med at for å få til noe sammen, er det viktig å støtte hverandre. Alle er verdifulle og man er avhengige av kollektiv deltakelse for å lykkes, sier Johansen. - Elevene viste nye og flotte sider ved seg selv da de stilte opp som moralsk støtte for hverandre, uansett resultat.

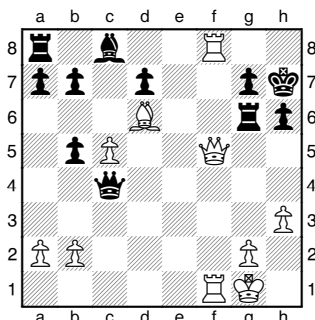
- Hvordan ble dere mottatt i Tromsø etter seieren?

- Først i køen av gratulanter var rektor og kolleger ved Tromsdalen skole. Elevene ble gjort ekstra stas på, blant annet med is i skoletiden. Videre var det en rekke gladsaker i lokale medier. Sist men ikke minst ble vi invitert inn på Rådhuset for en høytidelig seiersmarkering. Der vanket det applaus fra et fullsatt kommunestyre samt overrekkeelse av blomster og sjekk. Men kanskje aller viktigst for ungene: Børge Robertsen fra OL 2014, som samme dag fikk bevilget et større millionbeløp til det kommende OL-arrangementet, kom på banen og spanderte like godt pizza og brus på norgesmesterne! Også det i skoletiden...

Oppgave 1

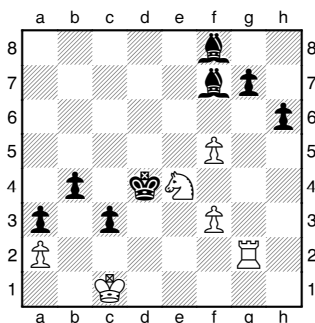
Ole Christian Moen -
Erling Kristiansen
NM 1975

Hvit utnyttet svarts håpløse utvikling med **28.Th8+!** Svart ga opp siden **28...Kxh8** blir møtt med **29.Dxg6**, og da finnes det ikke noe fornuftig forsvar mot Tf1-f8. **1-0**

Oppgave 4

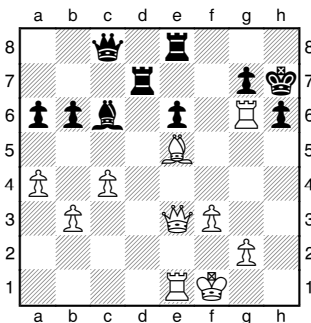
Tore Brekke -
Ole Christian Moen
Lag-NM 1993

Det er vanskelig å stoppe tre sammenhengende fribønder. **56...Lxa2!** **57.Txa2 b3** **58.Tg2** Hva ellers? **58...a2** **0-1**

Oppgave 2

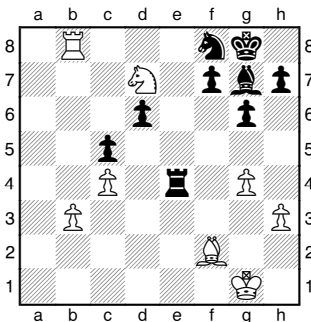
O. C. Moen - Jarl Ulrichsen
NM 1984

Hvit dro til med **34.Lxg7!!** **Kxg6** Svart kan ikke spille **34...Txg7** på grunn av **35.Dxh6+ Kg8** **36.Dxg7** matt. **35.Dxh6+ Kf7** Nå følger kombinasjonens virkelige poeng. **36.Dh7!** Hvit truer blant annet **37.Le5+** etterfulgt av **38.Dg7** matt. **36...Ke7** **37.Txe6+!** Nok et vakkert tårnoffer. Svart blir matt dersom han mottar offeret: **37...Kxe6** **38.Dg6+ Ke7** **39.Df6** matt. **37...Kf7** **38.Ld4+** Svart blir matt etter **Kxe6** **39.Dg6+ Ke7** **40.Df6#** eller **38...Kf8** **Tf6+** og matt i neste. Svart ga derfor opp. **1-0**

Oppgave 5

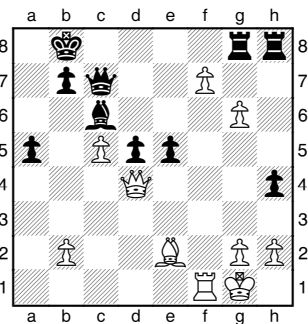
Ole Christian Moen -
Øystein Dannevig
NM 1992

30.Txf8+ Det følger en springergaffel på f6 og hvit vinner en offiser. **1-0**

Oppgave 3

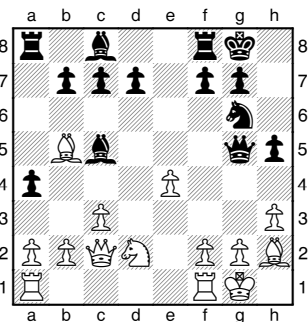
Ole Christian Moen -
Jan Sigmund Berglund
NM 1989

Av og til er fribønder bedre enn en dronning. **31.Dxh4!** **Td8** **32.Dxh8!** **Txh8** **33.g7** Hvits fribønder er avgjørende. **33...Td8** **34.f8D** **Txf8** **35.gxf8D+** **1-0**

Oppgave 6

Kjell Arne Mork -
Ole Christian Moen
Lag-NM 1994

Nok en gang er det en springergaffel som avgjør partiet. **20...Sh4!** **21.g3** **Dxd2!** Svart vinner en offiser. **0-1**

Lær sjakk med Torbjørn

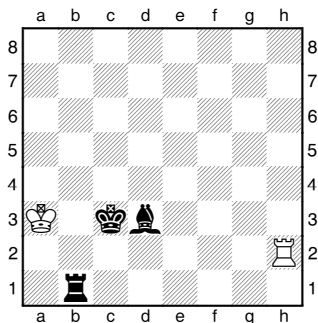
Sluttspill med mesterne

Man kan lære mye sjakk av å følge med på mesterne i aksjon. I FIDEs VM-cup i russiske Khantij Mansijsk fikk vi se en rekke interessante sluttspill. Flere av disse sluttspillene har blitt grundig analysert i mine tidligere spalter her i sjakkbladet, og jeg regner med at den jevne sjakkbladleser ville gjort det like bra som verdensstjernene i sluttspillene du nå skal få se.

Publikumsyndlingen

Judit Polgar blir med sitt gnistrende angrepsspill naturligvis en av publikums yndlinger. I et maratonparti mot kubanske Lenier Dominguez måtte hun grave fram sluttspillkunnskap som lå godt gjemt i en krok oppe i topplokket.

Leinier Dominguez - Judit Polgar

Stillingen er vunnet for svart, men det er slettes ikke enkelt. Polgar fomlet lenge før hun fant den riktige vinstplanen, faktisk så lenge at samme stilling allerede har oppstått tre ganger. En utmattet Dominguez oppdaget ikke dette og lot isteden Polgar finne vinsten og dermed utligne matchen.

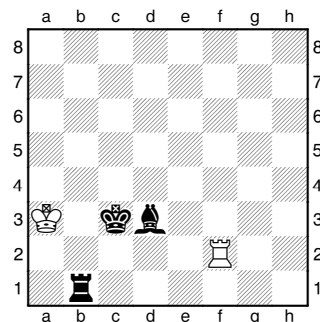
Svarts problem er at tårnsjakken 107...Ta1+ møtes med 108.Tb1, og hvis svart skulle forsøke seg med en tilsvarende matt fra andre siden med for eksempel 107...Tb8, vil hvit forsvare seg med 108.Th4.

107...Lf1! For å vinne slike sluttspill må man vite at **nøkkelen til suksess er å tvinge det hvite tårnet bort fra de to fjerne linjene**. Hvis hvit må sette tårnet i f-linjen, kan svart forsere matt, og hvit befinner seg derfor i en dødelig trekkvang.

108.Ka4 blir matt med en gang etter 108...Ta1+, mens 108.Ka2 taper til 108...Tb8 og hvit kan ikke forsvare seg lenger. Siden løperen på f1 dekker h3-feltet og umuliggjør en tårnsjakk fra svarts side, er partifortsettelsen tvunget.

108.Tf2 Lc4! Svart truer 109...Ta1 med påfølgende matt, så hvit har ikke noe valg.

109.Tf3+ Ld3 110.Tf2

Vi har nå samme stilling som i den første

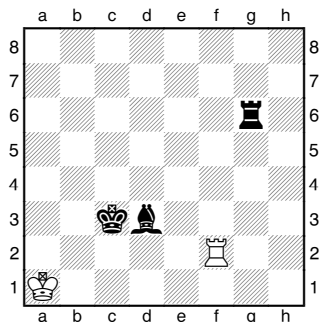
diagramstillingen. Eneste forskjell er at det hvite tårnet står på f2 istedenfor på h2. Dette har avgjørende betydning.

110...Tb3+! Et viktig trekk ettersom den hvite kongen er nødt til å velge side og hvit mister koordinasjonen.

Poenget med svarts manøver blir synlig etter 111.Ka4 Tb6! som truer matt. Hvis tårnet nå hadde stått på h2 kunne hvit spilt 112.Th5, men nå fungerer ikke 112.Tf5 på grunn av 112...Lxf5. Det var derfor det var så viktig å tvinge det hvite tårnet nærmere.

111.Ka2 Tb6 Truer matt.

112.Ka1 Tg6

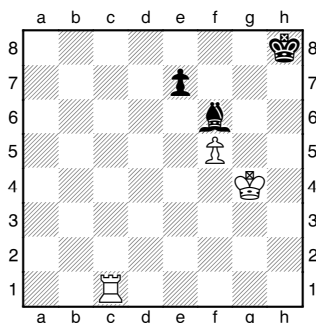
Svart truer 113...Tg1+ 114.Ka2 Lc4+ 115.Ka3 Ta6 matt. Hvit ga opp på grunn av denne varianten, men kunne ha sprellet ett trekk til med det fiffige 113.Tg2 med et pattmotiv, men svart ville uansett ha fått gjennomført mattplanen med 113...Te6. **0-1**

Det gikk bra for Polgar denne gangen. Har du lyst til å lære deg mer om dette sluttspillet må du finne fram Norsk Sjakkblad nummer 2/2009. Der vil du lære vinstføringen, men også hvordan du kan unngå en tapt posisjon ved hjelp av Cohrane-forsvaret eller andre-radsforsvaret.

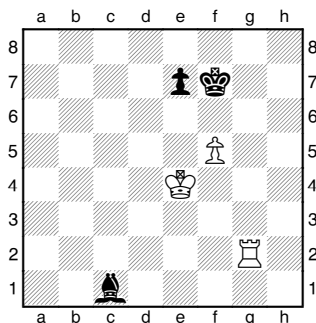
Oppvisning i festninger

En som har full kontroll i sluttspill, er det ukrainske geniet Vasilij Ivantsjuk. Det hadde vært spennende å vite hvor mange festninger han kan. **En festning er en stilling der man kan forsvare seg helt passivt.** I alle slike festnings-situasjoner må man stadig vurdere om man kan komme i trekkvang.

Tejmour Radjabov - V. Ivantsjuk

Svart spilte **64...Kg7** og gikk videre med kongen til f7. Dette viste seg å være en idiotsikker festning. Etter mange trekk fikk de to kamphanene følgende stilling.

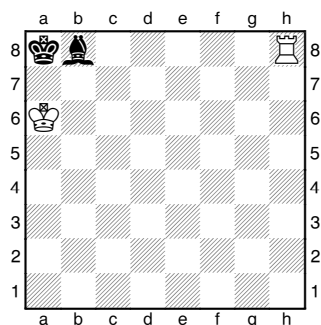
Hvit har gjort sitt beste for å avlede den svarte løperen fra det solide f6-feltet. Det er imidlertid ikke opplagt hvordan hvit gjør fremskritt etter for eksempel

*Imponerte i VM-cupen:
Judit Polgar.*

87...Lh6. Men etter å ha stått og trikset en halvtime med venstrefoten kan det være godt å bytte til den andre foten. Forandring fryder og Ivanchuk bytter festning.

87...e6 Etter å ha byttet av de siste bøndene får vi en klassisk situasjon med tårn mot løper. Dette skal være teoretisk remis, men man må holde tunga rett i munnen. **Man holder remis ved å gå med kongen til et hjørnefelt med motsatt farge av løperen.** Dette gjorde selvfølgelig Ivantsjuk, og etter ørten trekk var festningen tydeligere enn noensinne.

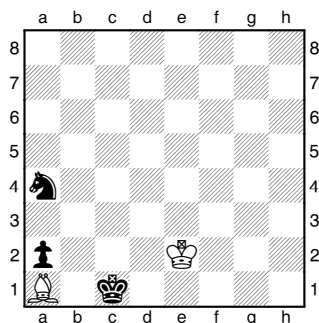
Det er umulig å gjøre fremskritt siden det ikke finnes noen former for trekkvang. Hadde den svarte kongen stått nærme a1-hjørnet eller h8-hjørnet ville hvits neste trekk ført til en avgjørende trekkvang, men her i det riktige hjørnet resulterer det derimot i en befriende patt. **120.Tc8 patt!** ½-½

Kompliserte saker

Nå skal du få se en av de merkeligste festningene jeg kjenner til. I Norsk Sjakkblad nummer 3/2009 kunne du lære mer om festninger generelt, og du ble også kjent med et uforglemmelig møte jeg har hatt med nøyaktig samme sluttspill som du nå skal få se.

Jeg må innrømme at jeg tenkte at dette sluttspillet var ganske enkelt, og jeg trodde at Gasjimov gjorde en enorm brøler. I en analyse på chessbase.com gjorde imidlertid Karsten Müller meg oppmerksom på at det var Ponomarjov som spilte feilfritt og at svarts stilling hele tiden var vunnet. I følge sluttspilleksperten Müller blir svarts vinstføring kalt Horowitz' manøver.

Vugar Gasjimov - R. Ponomarjov

Gasjimov klarte å bryte ned en av Peter Heine Nielsens festninger i den foregående matchen, men nå var det hans tur til å sitte på feil side av brettet.

Jeg trodde stillingen var remis, siden når den svarte kongen slår løperen på a1, vil hvits konge sperre svart inne ved å gå til c1 eller c2.

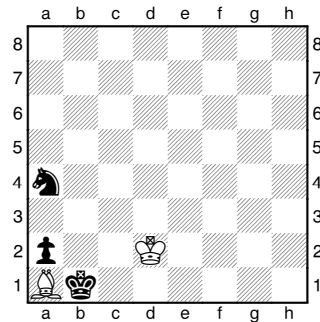
Det var imidlertid en liten detalj jeg ikke kjente til.

100.Kd3 I mitt første utkast til denne artikkelen hadde jeg gitt dette trekket et dobbelt spørsmålstegn. Jeg mente 100.Ke1 ville holdt enkelt remis siden hvits konge har tilgang til både c1 og c2.

Dette er imidlertid feil, for det er i denne stillingen svart kan benytte seg av Horowitz' manøver med 100...Sc5! 101.Ke2 Kb1! og nå taper 102.Kd1 etter 102...Sa4! og det er det samme som skjedde i partiet, mens 102.Kd2 taper til 102...Sb3+. Hvits stilling er dermed tapt uansett hva han foretar seg.

Henger du med? Hvis det er noen trøst syntes også jeg dette var vanskelig.

100...Kb1 Kd2

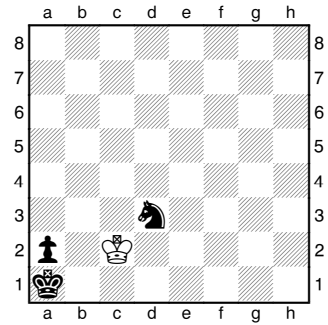
Hadde den hvite kongen stått på d1 ville stillingen vært remis på grunn av 101...Kxa1 102.Kc2! og den svarte springeren klarer ikke å hjelpe kongen ut av hjørnet. Men for all del ikke 102.Kc1?? som ville resultert samme sluttstilling som faktisk hendte i partiet.

Heller ikke 101...Sb2 ville gjort susen, for etter 102.Kd2 kan ikke svart komme videre uten å ta løperen i kroken. I denne stillingen er det en gjensidig trekkvang. Det vil si at det ikke lønner seg å være i trekket. Så med Kongen på d1 ville det vært remis, men med kongen på d2 viser det seg at svart vinner.

101...Sb2 Dette er stillingen med gjensidig trekkvang.

102.Kc3 Kxa1! Nå vinner svart fordi den hvite kongen ikke klarer å sperre svart inne på riktig måte.

103.Kc2 Sd3!

Den svarte kongen slipper ut. **0-1**

Det kan være en stor fordel å kunne sin sluttspillteori. Mot slutten av et parti er man ofte sliten og nervøs og man klarer derfor ikke å tenke like klart som i begynnelsen av partiet. Det kan derfor være en god ide å friske opp med å bla litt i sluttspillbøkene i ny og ne.

KRISTIANSAND OPEN NVGP

18. - 20. november

- Spilles på Kvadraturen Skolesenter, midt i Kristiansand sentrum.
- Gode tilbud på overnatting på flotte Hotell Sørlandet (100 m fra spillestedet): Enkeltrom 490 kr, dobbeltrom 650 kr, pr natt inkludert frokost. Se www.hotellsorlandet.no. Oppgi "Sjakk" ved bestilling.
- Fem runder med lang tenketid: 1,5 time + 30 sekunder per trekk.
- Rimelig startavgift: 400,- (250,- for juniorer, gratis for GM, WGM, IM, WIM).
- Mer informasjon og påmelding: Frode Arntsen, frode.arntsen@powermail.no / 924 44 556. Påmelding kan også skje på Turneringsservice.

www.kristiansandsjakk.no

Svar til Richard Wicklund-Hansen (NSb 4/2011)

Richard Wicklund-Hansen og jeg blir aldri enige om dette med dobbeltrunde. Den saken får ligge denne gang.

Men Richard hevder to ting som beviselig er gale. Han sier at Landsturneringen i Oslo 1998 og Fredrikstad i 2003 var uten dobbeltrunde! Nei Richard, begge gangene var med dobbeltrunde, og rekorddeltagelsen fra Fredrikstad i 2003 var dermed med dobbeltrunde! OSS var den første som hadde kun én dag med dobbeltrunde. (For programmet i 1998 se <http://home.online.no/~sjakkfor/oslo98.html#Program>)

Første landsturnering uten dobbeltrunde var i Tønsberg i 2008 med laveste deltagelse siden 2001 (men der var det nok også andre faktorer som spilte inn).

En liten kuriositet: I en pause under Kongressen i Fredrikstad i fjor kom det en bort til meg og kommenterte mitt innlegg i Norsk Sjakkblad nr 3/2010. Han var enig med meg vedrørende dobbeltrunder, men ville ha turneringen på to uker. Da med

doppeltrunde hver dag! Det ville blitt litt av en turnering med cirka 25 runder.

Richard har imidlertid et annet interessant forslag om å legge Landsturneringen mot slutten av sommerferien. Det har jeg faktisk ganske stor sans for. Det hadde vært artig å prøve ut for en kommende arrangør. Problemet kan være for dem som har fellesferie.

Nå er 2012 og 2013 fastlagt, og Sjakk-OL Tromsø 2014 går i begynnelsen av august, så det kan være vanskelig det året. Men en søker for 2015 bør undersøke mulighetene for slutten av juli, eller kanskje i august.

Er det noen som tør ta utfordringen?

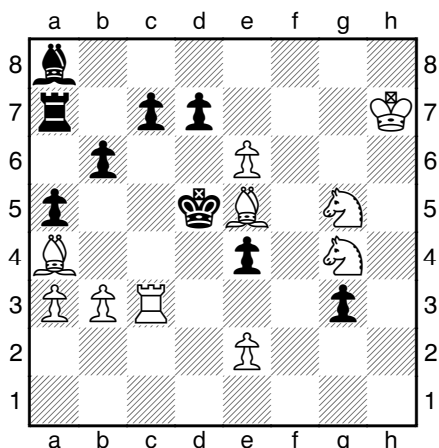
Øistein Yggeseeth
Asker SK

Problemfylt mesterskap

Et av de mer spesielle sjakkmesterskap er VM i problemløsning. Årets mesterskap ble avholdt på sensommeren i den italienske småbyen Jesi. Den regjerende mester John Nunn var forhåndsfavoritt, men fikk denne gang nøye seg med sølvmedalje bak 19-åringen Kacper Piorun fra Polen.

Deltakerne måtte gjennom vanlige mattoppgaver så vel som hjelpematt og selvmatt, og vinneren utmerket seg særlig på feltet flertrekkere (matt i fire trekk eller mer).

Er det noen nordmenn som tar opp kampen? Start i så fall med problemet til høyre, som var blant oppgavene i årets verdensmesterskap.

Hvit setter sjakk matt i 3 trekk

Løsning på oppgaven: **1.Lb5!** og det blir matt i tredje trekk uansett hvordan svart forsvaret seg, for eksempel 1...a4 2.Ld3! exd3 3.e4# eller 1...dxe6 2.Sf7 e3 3.Sf6# Den gikk greit! Da er det bare å bestille tur til VM 2012 i Japan.

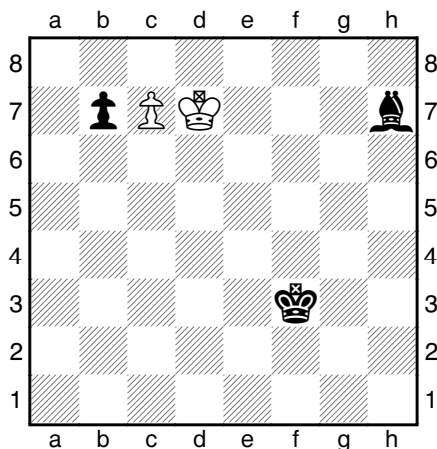
Favoritten

Hva er det vakreste i sjakk? I vår nye spalte "Favoritten" forteller kjente og ukjente sjakkspillere om hva de liker aller best.

Førstemann ut er Leif Erlend Johannessen (32). Stormesteren fra Lørenskog tør være en kjent skikkelse for de fleste. Til daglig er han opptatt med å passe på offentlige myndigheters opptreden, som jurist hos Sivilombudsmannen. Det blir likevel tid til en god del sjakk, både som spiller (se side 24) og som skribent hos Nettavisen. Få nordmenn kan så mye sjakk som Leif Erlend, så hans utgangspunkt for å finne noe vakkert er godt.

- Jeg har alltid vært svak for det paradoksale i sjakk, sier Leif Erlend. - Studier inneholder gjerne minst ett overraskende poeng. Det kan være noe veldig tilfredsstillende ved det å oppdage studiens eller kombinasjonens skjulte idé.

Leif Erlend har valgt en studie av A. V. Sarytsjev og K. V. Sarytsjev, 1928. Kommentarer ved Torstein Bae.

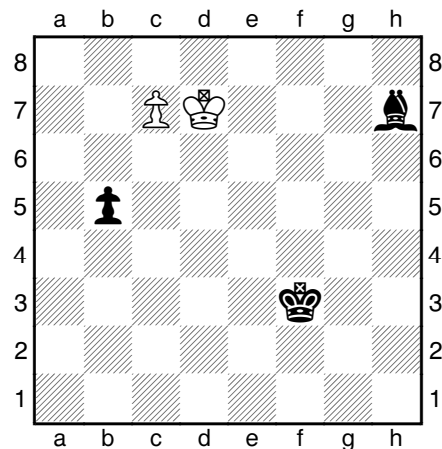

Hvit trekker og holder remis

Det absolutt mest nærliggende er å ta ny dronning, men etter 1.c8=D Lf5+ 2.Kc7 Lxc8 3.Kxc8 b5 vinner svart. Derfor er det fristende å stoppe løpersjakk med 1.Ke6, men da følger 1...Ke4! og svart har kontroll. Heller ikke 1.Kd6 gjør susen – svart vinner greit etter 1...Lf5 2.Kc5 Ke4 3.Kb6 Lc8.

Finnes det andre fornuftige førstetrekk for hvit? Egentlig ikke, men det finnes et utrolig løsningstrekk:

1.Kc8!! b5 2.Kd7!

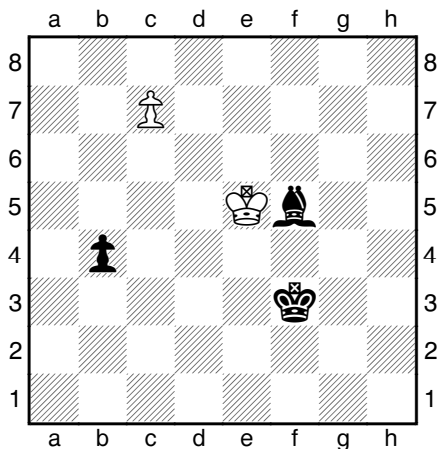
Alt hvit har oppnådd med kongetrekkene er å få den svarte bonden nærmere forvandlingsfeltet på b1. Det virker ikke som noen stor suksess, for svarts plan var da uansett å få ny dronning med denne bonden?

Om ikke annet har hvit nå i hvert fall en plan for neste trekk: 3.Kc6 med dobbeltrusselen c8=D og Kxb5. For å komme seg unna dette, må svart flytte bonden igjen. Men er det ikke nettopp dette han ønsker å gjøre?

2...b4 3.Kd6

Nå truer hvit å få ny dronning, så svart må dekke seg med løperen.

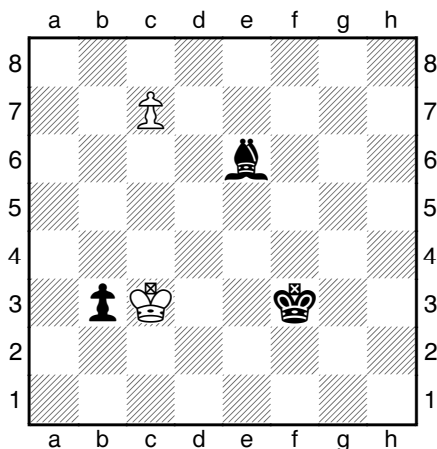
3...Lf5 4.Ke5!

Gjennom å true den svarte løperen vinner hvit et avgjørende tempo i jakten på svarts b-bonde.

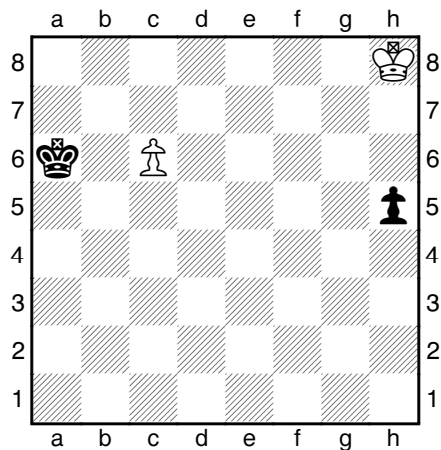
3...Lc8 5.Kd4! b3 6.Kc3 Le6

Svart forsvarer b-bonden og dekker seg fortsatt mot muligheten c8=D, men...

7.c8=D! Lxc8 8.Kxb3 Remis. Selv etter å ha spilt gjennom løsningen er det vanskelig å skjønne hvordan hvit kunne rekke å stoppe den svarte bonden. Hvit flyttet kongen frem og tilbake mens svart flyttet bonden tre felt, og likevel gikk det bra? Forbløffende.

Leif Erlend legger til at studien er en variasjon over Richard Retis berømte studie fra 1921. Nettopp denne studien vil nok mange si er den aller flotteste. Vi unner oss et gjensyn, uten lange kommentarer.

Hvit trekker og holder remis

1.Kg7 h4 2.Kf6 Kb6 (2...h3 3.Ke6! =) 3.Ke5! h3 (3...Kxc6 4.Kf4=) 4.Kd6 h2 5.c7 h1D 6.c8D og stillingen er klar remis.

Leif Erlend sender stafettspinnen videre til stormesterkollega Kjetil Aleksander Lie. Hva Kjetil synes er det aller vakreste, får du vite i neste nummer av Norsk Sjakkblad!

*Hva er Kjetil A. Lies favoritt?
Følg med i Norsk Sjakkblad
nr 6/2011.*

Norsk Sjakkblad gratulerer med dagen

75 år

- 4.12. Lars Sæther, Fredriksstad
- 6.12. Leif Bjørnstad, Kirkenes

70 år

- 5.11. Jørgen Smeland, Porsgrunn
- 6.11. Anton Reinholdtsen, Kongsberg

60 år

- 21.11. Erling Iversland, Bærum
- 23.11. Yngve Robertsen, Trondheim
- 29.11. Jan Synnestevedt, Nordstrand
- 2.12. Trond Solstad, Namsos

50 år

- 12.11. Knut Atle Johnsen, Kongsberg
- 13.11. Lars Pilø, Hamar
- 20.11. Geir Meum Olsen, Moss
- 30.11. Harald Hærum, Luster
- 1.12. Henrik Sjøl, Akademisk

40 år

- 2.11. Thomas Fürst, Modum
- 6.11. Bjørn M. Ellingsen, Stavanger
- 10.11. Andreas Karlsen, Egersund
- 12.11. Knut Atle Johnsen, Kongsberg
- 17.11. Erik Fossan, Stavanger
- 21.11. Vegard Tollefsen, Narvik
- 25.11. Bjørnar Knudsen, Halden
- 26.11. Tron Helge Grendahl, Førde

Internasjonal dommer Henrik Sjøl fyller 50 år 1. desember.

TURNERINGS KALENDER

NOVEMBER

4.-6. Eliteserien, 1. helg

Info: NSF, sjakkfor@online.no

5.-6. Seriesjakk, 1. helg

Info: Kontakt din klubblleder

11.-13. Bergen NVGP (langsjakk)

Info: Eirik T. Gullaksen, eirik.gullaksen@bergen.online.no

12.-13. Konnerud 50 års jubileums-NVGP (langsjakk)

Info: Roger Løvaas, roloevaa@online.no

18.-20. Kristiansand Open NVGP (langsjakk) - se annonse side 46

Info: Frode Arntsen, frode.arntsen@powermail.no

18.-20. Tromsøsjakken NVGP (langsjakk)

Info: Øyvind Pedersen, oyvind@pedersen.name

DESEMBER

3.-4. Seriesjakk, 2. helg

Info: Kontakt din klubblleder

10.-11. NM-finale Elsness-Østenstad, Oslo

Info: Torstein Bae, post@sjakkhuset.no

28. Hurtigsjakk for seniorer, Stjernen i Oslo

JANUAR

7.-8. Det åpne NM i hurtigsjakk, Fredrikstad

Info: Bjørn Berg Johansen, post@sjakk.net

13.-15. Eliteserien, 2. helg

Info: NSF, sjakkfor@online.no

14.-15. Seriesjakk, 2. helg

Info: Kontakt din klubblleder

Eliteserie og stikkamp

4. november braker eliteserien løs på Haraldsheim vandrerhjem i Oslo. Oslo Schakselskap (bildet) er som vanlig favoritter. Blant årets nye utfordrere er Kristiansund, med en stadig sterkere stall (se side 2).

Stikkampen mellom Frode Elsness og Berge Østenstad om kongepokalen, spilles på Sjakkhuset i Oslo 10.-11. desember.

Sjakksekk!

NAVN: Sigurd Rushfeldt
ALDER: 38 år
BOSTED: Tromsø
YRKE: Fotballspiller

MERITTER:

Tidens mestscorende i øverste divisjon i fotball (169 mål pr 31. juli). To seriegull og tre cupgull i Østerrike med Austria Wien. Tre seriegull og ett cupgull med Rosenborg, ett cupgull med Tromsø. 38 landskamper, 7 mål.

(Foto: Jarle Vines / Wikimedia Commons)

Din favorittsjakkspiller?

Kasparov og Magnus.

Tidens tre beste sjakkspillere?

Kasparov, Bobby Fischer og Magnus. I nevnte rekkefølge, men med gode muligheter for fremrykk for Magnus.

Sjakkboka som har betydd mest for deg?

Jeg har ikke lest så mange, men *My System* av Nimzowitsch ga meg mange nye tanker om sjakk.

Det beste sjakkpartiet du har sett?

Jeg har blitt utrolig imponert av noen sluttspillpartier av Magnus. Må bli ett av dem, uten at jeg kan si hvilket.

Og det beste du har spilt selv?

Jeg spiller mest lynsjakk på ICC (Internet Chess Club, red. anm.) og må vel innrømme at ingen er superbra. :-)

Ditt beste sjakkresultat?

Jeg har spilt mot Magnus Carlsen og tapte bare 1-0!

Hva er den beste boka du har lest?

Jeg leser mye bøker og liker mye forskjellig. Hva jeg liker best, kommer an på humøret.

Beste filmen du har sett?

Gudfaren 1, 2 og 3.

Favoritt TV-program / TV-serie?

Liker best naturprogram og nyheter. Pluss en god fotballkamp...

Favorittmat og drikke?

Reinkjøtt med en god rødvin.

Favorittmusikk?

U2, Bruce Springsteen.

Hvem vil du helst bli stående fast i heisen med?

Siden samboeren min ikke leser Norsk Sjakkblad kan jeg vel si 80-tallsbaben Samantha Fox.

Hva kjennetegner en sjakkspiller?

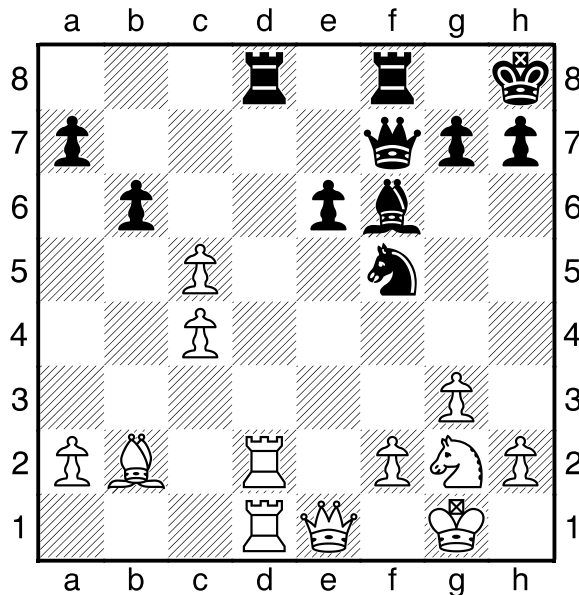
Evne til å konsentrere seg og gjenkjenne mønstre.

Hva er den dummeste sjakkregelen?

Det burde vært 3 poeng for seier og 1 for remis. Med dagens regler blir det for mange forsiktige spill.

Siste trekk

Det å spille sjakk betyr å gjøre store tabber. Likevel har du neppe klart noe i nærheten av det den polske mesteren Przepiorka fikk til i 1927. Her spiller han hvit mot engelskmannen Ahues, i en viktig turnering i Ungarn.

Ahues (svart) spilte **Td8xd2**. Etter å ha tenkt seg godt om, plukket Przepiorka opp *det svarte tårnet* på d2 og slo sin egen løper på b2 (**Td2xb2**). Ahues ble naturlig nok noe overrasket, men kom raskt til hektene og spilte **Tb2xa2**. Dermed hadde svart slått ut tre hvite brikker i løpet av halvannet trekk. Bedre kan det vel ikke gjøres?